

INFORMATOR TWARDOGÓRA

TWARDOGÓRSKI INFORMATOR SAMORZĄDOWY

NR 2/162/LISTOPAD 2020

po 20 latach otwieramy się na nowo

Przyjazne miejsce dla seniorów

s. 11

Absolutorium dla Burmistrza

s. 6

Nowa Dyrektor
Nowa Kierownik

Zmiany personalne
w Miejskim Przedszkolu oraz
Miejsko-Gminnym Ośrodku
Pomocy Społecznej

s. 16

Zapraszamy do odnowionego Informatora

Minęło pół roku od czasu, gdy poprzedni numer Twardogórskiego Informatora Samorządowego trafił do Państwa. Wówczas rygory związane z trwającą epidemią sprawiły, że - po raz pierwszy od ponad 20 lat swojego istnienia - ukazał się on wyłącznie w formie elektronicznej. Obecny 162 numer naszego 20-letniego biuletynu ukazuje się nie tylko na papierze, ale również w odnowionej formie.

DROGI I CHODNIKI

czytaj na s. 8

Trwa inwestycyjna ofensywa na drogach gminnych i powiatowych

CZYSTA WODA

czytaj na s. 10

Stacja uzdatniania wody w Grabownie Wielkiej została gruntownie przebudowana

DROGIE MIESZKANKI, DRODZY MIESZKAŃCY!

Ostatnie pół roku to historia bez precedensu...

...spisana pod znakiem ciągłych i niemożliwych do przewidzenia zmian. Mamy przecież za sobą czas, kiedy niemal kompletnie została wygaszona gospodarka i działalność wielu instytucji. Czas, kiedy towarzyszyła nam duża niepewność o nasze zdrowie. Czas, kiedy często rezygnowaliśmy z rodzinnych i towarzyskich spotkań, by się izolować. Czas, kiedy wielu z nas obawiało się o stabilność zatrudnienia.

Jestem pełen uznania i wdzięczności dla wszystkich zaangażowanych w solidarną i bezinteresowną pomoc w trakcie największych obostrzeń. Dzięki Wam, udało nam się skutecznie zorganizować i przeprowadzić społeczną akcję szycia

i dystrybucji maseczek. Gdy zabrakło fartuchów ochronnych w naszym ośrodku zdrowia – mieszkańcy pomagali je uszyć. Niektórzy przygotowywali obiady dla ratowników, byli i osoby, produkujące przyłbice dla szpitala we Wrocławiu. Wielu z nas docierało z indywidualną pomocą międzysąsiedzką wyrażaną choćby w najprostszej formie: rozmowy, zapytania o potrzeby, zrobienia zakupów, czy wykonania posiłków. Była to pomoc szczególnie ważna dla seniorów i osób samotnych. Pracownicy służby zdrowia, w tym również naszego ośrodka w Twardogórze, pracowali bez dnia przerwy. Znakomita większość stosowała się do panujących zasad i ograniczeń. Dziękuję wszystkim za wytrwałość i życzliwość, której przejawy możemy dostrzegać po dziś dzień.

Obserwując najnowsze statystyki związane z roz-

przestrzenianiem się koronawirusa, widzimy, że po trudnym początku roku, a następnie spokojniejszym okresie wakacji, będziemy ponownie zmagać się z realiami, jakie definiuje rozwijająca się na powrót pandemia. To wyzwanie i współodpowiedzialność nas WSZYSTKICH, także tych, którzy w wirusie zagrożenia nie dostrzegają (dyskusję w tym zakresie odsuwam na bok).

Solidarnie podjęliśmy walkę o utrzymanie miejsc pracy

Pamiętajmy, że pandemia zrodziła problemy natury nie tylko sanitarno-zdrowotnej. Jeszcze kilka miesięcy temu nie wiedzieliśmy z jaką skalą problemu przyjdzie nam się mierzyć w zakresie wzrostu bezrobocia i dalszych skutków gospodarczych. Panowała wówczas ogromna niepewność wśród przedsiębiorców i pracowników. Czując odpowiedzialność za mieszkańców i naszą Gminę, zdecydowaliśmy się wesprzeć lokalne firmy, rozumiejąc, że wspieramy w ten sposób tych, którzy tworzą miejsca pracy i wspólnie z mieszkańcami wypracowują podatki budujące gminny budżet. Pomimo mocno zmniejszonych wówczas bieżących wpływów do budżetu, solidarnie i na miarę możliwości, udało się realnie wesprzeć kilkadziesiąt przedsiębiorstw z terenu naszej Gminy, będących jednocześnie miejscem pracy dla łącznie kilku tysięcy osób. Dodatkowo najemcy kilkudziesięciu komunalnych lokali usługowych mogli liczyć na ulgi w czynszach za najem.

Pandemia nakazała dokładnie zweryfikować ambicje i... budżet

Pomimo istotnie nadszarpniętego budżetu, dzięki ograniczeniu części wydatków na rok 2020 oraz

Akcja "Uszyj z nami maseczki" cieszyła się sporym zainteresowaniem mieszkańców

oszczędnemu gospodarowaniu w roku 2019 (wygenerowana nadwyżka budżetowa) nie musieliśmy rezygnować z większości zaplanowanych inwestycji.

Zrealizowaliśmy i nadal będziemy realizować remonty i przebudowy dróg. Współfinansowaliśmy z samorządem Powiatu Oleśnickiego prace na drogach powiatowych: droga w kierunku z Twardogóry do Grabowna Wielkiego, siedmiokilometrowy odcinek relacji Sądziejce-Drogoszowice-Sosnówka, chodnik w Grabownie Wielkim. Realizowaliśmy wnioskowane od lat i wsparte funduszem sołeckim odcinki dróg w Domasławicach, Drągówku i Moszycach. Z początkiem roku odebraliśmy prace na ulicach: Lipowej, Młyńskiej, Brzozowej, zakończyliśmy także realizację ulic: Waryńskiego i Spokojnej.

Jestem dużo spokojniejszy, mogąc z przekonaniem potwierdzić, że niezagrożona jest również kluczowa i najdroższa inwestycja w tym roku: przebudowa wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody w Grabownie Wielkim. Mocno wysłużone urządzenia i filtry, ale również sam budynek, jasno wskazywały, że stacja może ulec kompletnej awarii. Choć problem ten został dostrzeżony kilka lat temu (stworzono projekt budowlany), to zabrakło realnych działań i decyzji o rozpoczęciu prac budowlanych. Wcześniejsze ignorowanie zagrożenia pogłębiało problem, a dla mieszkańców Grabowna Wielkiego, Grabowna Małego i Bukowinki oznaczałoby, w przypadku awarii stacji, ogromne problemy z bieżącą dostawą wody prawdopodobnie jeszcze w tym roku. Bagatelizowany wcześniej temat mógł dotknąć kilkaset gospodarstw i ponad tysiąc mieszkańców. Dziś inwestycja jest na ukończeniu.

Zakończył się także pierwszy etap rozbudowy cmentarza, na którym brakowało miejsca. Wdrażamy także największy w historii Gminy informatyczny projekt o nazwie e-Twardogóra. Niebawem przełączymy do użytkowania nowo wyremontowany klub seniora. Wspieramy sołectwa przy remontach świetlic (Sosnówka, Drogoszowice, Grabowno Małe), budujemy nowe punkty świetlne. Nie zapominamy także o walce o czyste powietrze – zakończył się nabór wniosków na wymianę źródeł ciepła w ramach pozyskanego dofinansowania, a jeszcze w tym roku chcemy uruchomić nabór w ramach Gminnego programu wsparcia.

Pracujemy nad nowymi projektami

Niemal każda inwestycja wymaga opracowania dokumentacji projektowej. Co więcej, jest to często niezbędny element wniosku przy ubieganiu się o dofinansowanie. Niestety coraz bardziej skomplikowane procedury powodują, że projektowanie może trwać dłużej niż późniejsze prace budowlane. Dlatego z odpowiednim wyprzedzeniem rozpoczynamy pracę nad nowymi projektami, chcąc przygotować Gminę na realizację ważnych dla

Spotkanie konsultacyjne pokazało, że przyszłość dawnego internatu to dla mieszkańców istotny temat

mieszkańców zadań.

Jeszcze w tym roku planujemy rozpocząć projekt rewitalizacji pałacyku po dawnym internacie w Twardogórze wraz z przyległym parkiem, gdzie w ramach konsultacji społecznych, mieszkańcy wygenerowali szereg pomysłów na przeznaczenie tego miejsca. Kolejnym ważnym zadaniem jest rozpoczęcie prac nad projektem nowego przedszkola oraz pełnowymiarowego boiska ze sztuczną nawierzchnią.

Intensywnie pracujemy nad projektami drogowymi, rozpoczęliśmy współpracę i prace koncepcyjne z innymi gminami na rzecz budowy nowych ścieżek rowerowych. Jesteśmy na ukończeniu projektów świetlic w Będzinie, Olszówce i Domasławicach. W GOSiR opracowujemy projekt nowej, większej siłowni. Zaniedbane podwórka w okolicy rynku również stały się przedmiotem projektu, a gdy sytuacja epidemiczna się uspokoi, projekt zostanie przedstawiony mieszkańcom w ramach konsultacji społecznych.

Efektom pracy ostatnich miesięcy stały się także zakończone projekty. Opracowaliśmy audyt oświetlenia i projekt wymiany opraw na energooszczędne – LED-owe w całej Gminie. Chcemy stopniowo wymieniać oprawy i oszczędzać na mniejszym zużyciu droższej energii elektrycznej. Gotowy jest również projekt kompleksowej termomodernizacji i wyposażenia w odnawialne źródła energii budynku szkoły podstawowej nr 2 przy ulicy Świętej Jadwigi. Celem jest obniżenie zużycia energii o około 60%. W przedmiocie powyższych projektów złożyliśmy wnioski o dofinansowanie i czekamy na ich rozpatrzenie.

Zachęcam do lektury Informatora w odnowionej formie

Znajdziecie tu Państwo wiele aktualnych informacji z życia gminy. Proponuję wydanie w większym, bardziej przejrzystym formacie, drukowanym na ekologicznym i (przy okazji) tańszym papierze. Poza nową formą wizualną, ważne jest, aby informator stał się gazetą otwartą, tworzoną dla mieszkańców i wspólnie z mieszkańcami. Na stałe gości tu nowa rubryka: „pytania do burmistrza”, gdzie wraz z odpowiedziami, będą publikowane państwa (nawet najtrudniejsze) pytania zgłaszane do mnie. Zachęcam do współpracy wspólnego tworzenia informatora wszystkie chętne osoby z zacięciem pisarskim w tym, aktywistów organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Proszę swoje wypowiedzi (pytania, opinie, sugestie, uwagi i wnioski) kierować na adres e-mail: informacja@twardogora.pl, telefonicznie 71 399 22 50 lub przez fb.com/gminatwardogora. Będę ponadto wdzięczny za wszelkie wnioski i uwagi.

Pozostając w (zdalnym) kontakcie,
życzę zdrowia i spokoju!

Paweł Czuliński
Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra

Ponad 1 milion złotych to sumaryczny wkład Gminy Twardogóra w remont dwóch ważnych dróg dojazdowych do Twardogóry (od strony Sosnówki i Grabowna W.)

W okresie od 24 kwietnia do 9 października Radni podjęli 61 uchwał podczas 7 sesji

SESJE RADY MIEJSKIEJ

Nowo wybrany Przewodniczący - Mirosław Adamczyk oraz Wiceprzewodniczący Jerzy Chrzan

PAŹDZIERNIK - XXVIII SESJA

Podczas sesji, która odbyła się 9 października radni przyjęli uchwały w sprawie:

- odpowiedzi na skargę wniesioną do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na uchwałę Nr XIV.110.2019 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 23 października 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Drogoszowice w gminie Twardogóra;
- zmiany uchwały w sprawie powołania Społecznej Komisji Mieszkaniowej – zmiana składu osobowego, wynikająca z odejścia na emeryturę Bożeny Dżugaj i powołania Urszuli Debery na stanowisko Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Twardogórze;
- przyjęcia rezygnacji radnego Mieczysława Kowalskiego z funkcji Przewodniczącego Rady Miejskiej w Twardogórze.

Następnie, w wyniku tajnego głosowania, spośród dwóch zgłoszonych kandydatur (radnego Mirosława Adamczyka i radnego Jerzego Chrzana) głosami 8 do 7 wybrano nowego Przewodniczącego Rady Miejskiej w Twardogórze, którym został Mirosław Adamczyk.

WRZESIEŃ - XXVII SESJA

Wiodącymi tematami sesji wrześniowej (11.09) były zmiany w budżecie i wieloletniej prognozie finansowej Gminy. Kluczowe zmiany propo-

nowane przez burmistrza wynikały z pozyskania środków zewnętrznych: na mocy porozumienia z władzami Województwa Dolnośląskiego otrzymaliśmy 450 000 zł na remont drogi wojewódzkiej relacji Moszyce – Goszcz, druga dotacja, w wysokości 168 000 zł, zostanie przeznaczona na przebudowę drogi gminnej w Moszycach. Budżet uzupełniono ponadto o 75 000 zł na doposażenie w pomoce naukowe pracowni przyrodniczej w Szkole Podstawowej w Grabownie Wielkim. Po stronie dochodów również następują zmniejszenia środków w związku z trwającą epidemią: zmniejszeniu o ponad 440 000 zł ulegają dochody w związku z udzielonymi przez Radę Miejską zwolnieniami z tytułu podatku od nieruchomości, o 17 726 zł zmniejszone zostają dochody związane z wpływami z tytułu opłaty targowej z powodu czasowego zamknięcia targowiska, a także o 160 000 zł - dochody związane z podatkiem CIT. Po stronie wydatków zawarto zapisy m. in. w zakresie wyżej wymienionej przebudowy drogi Moszyce – Goszcz, zatem (wraz z udziałem własnym Gminy Twardogóra) zwiększa się wydatki o 516 000 zł. Biorąc pod uwagę 500 000 zł dotacji z budżetu Starostwa Powiatowego daje to łącznie ponad 1 mln zł na realizację tej inwestycji. Gmina Twardogóra wsparła kwotą 6 000 zł Ochotniczą Straż Pożarną w Twardogórze, której udało się pozyskać dofinansowanie w wysokości 18 000 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na zakup wyposażenia. W uchwale zapisane zostały rów-

nież przesunięcia wydatków, o które wnioskowali sołtysi w ramach funduszy sołeckich – są to głównie wydatki dofinansowujące remonty lokalnych dróg i oświetlenia. Zmiany w wieloletniej prognozie finansowej odzwierciedlają zmiany w budżecie. Dodatkowo zostały zapisane dwie nowe pozycje: rozpisana została w latach kwota 5 000 000 zł na modernizację oświetlenia, a także kwoty na termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Św. Jadwigi. Zaaprobowali również przystąpienie Gminy do Stowarzyszenia Rzeczpospolita Samorządna.

SIERPIEŃ - XXVI SESJA

Radni obradowali 13 sierpnia. Gmina Twardogóra postanowiła ubiegać się o dofinansowanie z funduszy norweskich na realizację inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury (zagospodarowanie terenu Placu Piastów oraz podwórzy pomiędzy Rynkiem, a Placem Piastów i pomiędzy Rynkiem, a ulicą Dąbrowskiego w Twardogórze, utworzenie ogrodu sensorycznego przy SP2, nasadzenia zieleni wysokiej i średniej przy ul. Wielkopolskiej, budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych zasilanej OZE). Aby umożliwić aplikowanie o środki, zwołano sesję nadzwyczajną, w trakcie której radni podjęli zmiany w budżecie, zabezpieczając wkład własny na ten cel. Ponadto, wydłużono o 3 lata okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Twardogóra na lata 2014-2020, co zwiększy szanse na pozyskanie środków zewnętrznych.

CZERWIEC - XXV SESJA

Głównym punktem obrad, które odbyły się 24 czerwca było absolutorium i debata nad raportem o stanie gminy oraz zatwierdzenie planów pracy komisji stałych Rady Miejskiej. Więcej na stronie 6.

MAJ - XXIV SESJA

Podczas sesji odbywającej się 27 maja dokonano zmiany uchwały budżetowej i wieloletniej prognozy finansowej Gminy. Zwiększono dochody i wydatki o łączną kwotę 194 346 zł. Zwiększenie to dotyczy kilku pozycji, m.in. kwoty 9 926 zł – jest to dotacja z NFOŚiGW z przeznaczeniem na usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. Kwota 150 000 zł dotyczy wpływu z opłat za użytkowanie wieczyste. Kwota 75 000 zł zwiększająca budżet dotyczy zwrotu kar w postępowaniu o ustaleniu lokalizacji celu publicznego z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Natomiast zmniejszenie budżetu w dwóch pozycjach dotyczy kwoty 5 095 zł, są to zmniejszone wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, zgodnie z zawiadomieniem Ministerstwa Finansów, jak również zmniejszenie wpływów z tytułu subwencji oświatowej o kwotę 140 485 zł. Dodatkowo zwiększono o kwotę 105 000 zł wpływy z tytułu zwrotu podatku VAT w związku z odliczeniami, które gmina dokonała. Po stronie wydatków m. in. wzrost: o 330 000 z tytułu wykupu nieruchomości wraz z infrastrukturą wod-

no - kanalizacyjną w Goszczu oraz o 140 485 zł z tytułu rezerwy na wzrost wynagrodzeń w oświacie.

MAJ - XXIII SESJA

Sesja odbyła się 7 maja. Przedmiotem obrad był projekt uchwały w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbieranie odpadów komunalnych. Obowiązek jej podjęcia wynika z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustalenie górnej stawki opłaty służyć ma ochronie nabywcy usługi przed wygórowanymi cenami za te usługi.

KWIECIEŃ - XXII SESJA

Podczas obrad Rady Miejskiej, odbywających się 24 kwietnia, Burmistrz Paweł Czuliński wprowadził pilnie projekt uchwały o ulgach podatkowych dla przedsiębiorców z Gminy Twardogóra, aby ratować lokalne miejsca pracy i wspomóc przedsiębiorców w trudnej sytuacji związanej z pandemią. Radni zdecydowali, aby projekt przed debatą poddać konsultacjom, które spowodowały przerwę w obradach do 28.04. Projekt został rozpatrzony pozytywnie.

Zmieniano budżet gminy. Dochody zwiększono o kwotę 252 500 zł, z czego: 32 500 zł (do łącznej wysokości 177 500 zł) to dotacja z Powiatu Oleśnickiego na wykonanie chodnika w drodze powiatowej nr 1480 D w Grabowni Wielkim, 70 000 zł to dotacja ze środków unijnych na realizację projektu „ZDALNA SZKOŁA” (zakup laptopów), 150 000 zł - dotacja pozyskana w ramach programu Senior na utworzenie i wyposażenie Klubu Senior+ na terenie gminy.

Wydatki zwiększono o 2 339 733 zł, w tym m.in. 70 000 zł na wykonanie chodnika w drodze powiatowej nr 1480D w miejscowości Grabowno Wielkie, 475 000 zł na remont drogi poprzez wykonanie nakładki bitumicznej w drodze powiatowej nr 1470D Drogoszowice-Sosnówka - etap 2, 152 400 zł na przebudowę drogi powiatowej na odcinku Twardogóra - Grabowno Wielkie (etap 2), 240 000 zł na przebudowę dróg gminnych, 60 000 zł na przebudowę drogi gminnej w Moszycach, 50 000

zł na projekty przebudowy dróg gminnych, 150 000 zł rozbudowę i urządzenie cmentarza komunalnego w Twardogórze, 160 000 zł na utworzenie i wyposażenie Klubu Senior+ przy Placu Piastów 24 w Twardogórze, 220 000 zł na ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła na terenie gminy, 100 000 zł na opracowanie dokumentacji projektowej dot. przebudowy i zmiany sposobu użytkowania barokowego Pałacu w Twardogórze. Z wydatków ubył: 24 000 zł rezerwy celowej na dofinansowanie zadań w ramach funduszu sołeckiego, 160 000 zł przeznaczonych na Dni Twardogóry, 50 000 zł na organizację koncertów i spotkań z artystami.

Kluczowe zmiany proponowane przez burmistrza w budżecie to 750 000 zł na rezerwę celową budżetu, związaną z pokryciem skutków ograniczeń wprowadzonych w związku z wirusem COVID-19 i wsparcie przedsiębiorców.

Radni podjęli uchwałę w sprawie udzielenia poręczenia pożyczki Zakładowi Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Twardogórze na zadanie „Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Grabowni Wielkim” - pożyczki udzieli/udzielił Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska we Wrocławiu - w wysokości 120% wartości pożyczki, tj. 3 120 000 zł.

Przyjęto pakiet uchwał, związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, dotyczących:

- 1) uchylenia uchwały w sprawie: przejęcia obowiązków odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Twardogóra niezamieszkałych przez mieszkańców, na których powstają odpady komunalne,
- 2) uchylenia uchwały w sprawie ustalenia ryczałtowej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywane jedynie przez część roku,
- 3) wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia

stawki opłaty, określenie stawki opłaty podwyższonej - ustalono podwyższoną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli na terenie nieruchomości odpady komunalne nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny, w wysokości 56 zł od jednego mieszkańca, a ponadto ustalono częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości kompostujących bioodpady w kompostowniku przydomowym - w kwocie 1,50 zł od stawki obowiązującej opłaty od mieszkańca,

- 4) wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości oraz sposobu jej składania,
- 5) określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 6) określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbieranie odpadów komunalnych - określono górne stawki opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 7) rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych - ustalono stawki opłat za odbiór i zagospodarowanie: odpadów budowlanych i rozbiórkowych, odpadów wielkogabarytowych w postaci: płyt wiórowych, płyt OSB, skrzynek i palet drewnianych oraz drewna nieimpregnowanego, innych odpadów wielkogabarytowych, a także opon.

Przyjęto ponadto: program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Twardogóra w 2020 roku oraz Regulamin utrzymania

czystości i porządku na terenie gminy Twardogóra.

Radni dokonali też zmiany uchwały w sprawie określenia warunków udzielenia bonifikaty od jednorazowej opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność gminy Twardogóra w prawo własności tych gruntów i wysokości stawek procentowych tych bonifikat - Uchwała Nr XIX.155.2020 z 29.01.2020 r. udzielała bonifikat osobom fizycznym, które zgłoszą zamiar jednorazowego wniesienia opłaty z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, natomiast pomijała osoby, które wniosły już opłatę jednorazową w pierwszym roku obowiązywania ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom osób, które wniosły już opłatę jednorazową, a nie uzyskały prawa do uzyskania z tego tytułu bonifikaty, zmieniono powyższą uchwałę w ten sposób, aby także te osoby mogły ubiegać o bonifikatę w podobnej wysokości. Zmiana w/w uchwale ma wejść w życie 1 stycznia 2021 r.

Radni wsparli kwotą 475 000 zł inwestycje realizowane przez Powiat Oleśnicki. Wsparcie dotyczyło remontu drogi powiatowej na odcinku Drogoszowice - Sosnówka oraz przebudowy drogi powiatowej na odcinku Twardogóra - Grabowno Wielkie - etap 2.

Zaakceptowano też projekt wsparcia przedsiębiorców w formie zwolnienia za część roku 2020 z podatku od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, grupom przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

Wg informacji podanej przez burmistrza Czulińskiego, wartość tego wsparcia to ok. 600 tys. zł, gdyby wszyscy potencjalni adresaci tej pomocy z niej skorzystali. Podkreślił też, że priorytetem twardogórskiego samorządu powinna być wspólna walka o miejsca pracy, zagrożone skutkami sytuacji epidemicznej.

Sesje Rady Miejskiej w czasie epidemii

Absolutorium dla Burmistrza

Nie zabrakło podziękowań i gratulacji skierowanych w stronę Burmistrza

Pierwszy pełny rok pełnienia swojej funkcji został podsumowany przez burmistrza Pawła Czulińskiego podczas posiedzenia XXV Sesji Rady Miejskiej w Twardogórze 24 czerwca. W pierwszej kolejności burmistrz zwrócił uwagę na wykonanie planu dochodów na poziomie aż 98% planu, a także na wygenerowanie nadwyżki budżetowej w wysokości ponad 5 mln zł. Burmistrz poinformował także, że w 2019 roku pozyskano o 37% więcej środków zewnętrznych i dotacji niż w 2018 roku. Kolejnym korzystnym trendem był także znaczący spadek wielkości długu Gminy – z 19 152 345,89 zł w roku 2018 do 15 759 645, 28 zł w roku 2019 (31 grudnia 2019 r.). To niewątpliwy sukces gminy. Wśród ubiegłorocznych inwestycji burmistrz wymienił: budowę 4,4 km kanalizacji w Grabownie Małym; dofinansowanie budowy 76 przyłączy kanalizacyjnych; remont i przebudowę ponad 4 km dróg gminnych, partycypowanie w kosztach przebudowy dróg powiatowych (Sądrożyce, Grabowno Wielkie), budowę ścieżki

pieszo-rowerowej w Domasławicach czy wreszcie walkę o czyste powietrze w postaci wymiany 98 kopciuchów i zakupu sprzętu (drona) oraz czujników badania jakości powietrza. Gmina współfinansowała remont wieży twardogórskiej bazyliki oraz koszt dokumentacji projektowej remontu elewacji kościoła w Grabownie Wielkim. Przebudowano również pomieszczenie świetlicy na dwie sale lekcyjne w SP 2 w Twardogórze. Dzięki środkom z funduszu sołectkiego zrealizowano także wiele inwestycji blisko mieszkańców - przebudowano drogi gminne w Chełstowie i Grabownie Małym, doposażono część placów zabaw oraz jednostki OSP w Grabownie Wielkim, Goszczu i Domasławicach, opracowano dokumentację projektową zmiany sposobu użytkowania budynku po byłym sklepie w Będzinie na świetlicę środowiskową oraz zakupiono m.in. wyposażenie do świetlic wiejskich lub wiat sołectkich. Szczególną wagę burmistrz Czuliński przypisał działaniom mającym na celu poprawę kontaktu i komuni-

kacji z mieszkańcami między innymi poprzez wdrożenie systemu elektronicznej kurendy SMS w sołectwach, uruchomienie płatności bezgotówkowych, rozpoczęcie wdrożenia projektu e-Twardogóra, nowa strona internetowa oraz profil na facebooku. Niewątpliwie ważną rolę w integracji naszej społeczności odegrały liczne wydarzenia społeczne, kulturalne i sportowe z udziałem wielu mieszkańców: Dni Twardogóry, Forum Inicjatyw Społecznych, Jarmark Bożonarodzeniowy, Ekopiknik, Eliminacje do mistrzostw Europy U16 w piłce siatkowej, Goszcz na Fali, obchody 11 listopada czy wyjazd dzieci z naszej gminy do Holandii - jako jeden z efektów współpracy z holenderską fundacją Białe Orły. Radni po dyskusji i zapoznaniu się ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Twardogóra za 2019 rok, ale także ze sprawozdaniami rocznymi jednostek podległych i stanowiskiem Komisji Rewizyjnej - udzielili bez głosów sprzeciwu absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2019 Burmistrzowi Miasta i Gminy Twardogóra

(14 głosów ZA, 1 wstrzymujący się). Burmistrz Czuliński otrzymał także wotum zaufania. Głosowanie po debacie nad raportem o stanie Gminy Twardogóra za rok 2019 zakończyło się ostatecznym wynikiem (8 ZA, 7 PRZECIW).

Szanuję głosy i stanowisko wyrażone przez każdego z radnych – mówi burmistrz Czuliński. Dziękuję za wszystkie uwagi i opinie. Także tych radnych, którzy w myśl głosowanej uchwały, nie wyrażają „zaufania wobec działań burmistrza” – dodaje. Budżet na rok 2019 nie był moim autorskim projektem - otrzymałem projekt przygotowany przez poprzedniego burmistrza. Wielokrotnie wnioskowanym do radnych o zmiany i przesunięcia. Dzięki temu w budżecie znalazło się wiele nowych, oczekiwanych przez mieszkańców inwestycji wynikających także z mojego programu - takich jak drogi, dofinansowanie na wymianę kopciuchów czy nowe klasy w SP2 tak ważne dla wszystkich pierwszaków. Przy tym, co bardzo ważne dla przyszłych inwestycji, zmniejszony został dług Gminy o ponad 3 miliony złotych. Niemal zawsze wnioski o zmiany w budżecie uzyskiwały jednogłośnie poparcie – podkreśla burmistrz. Dlatego za współpracę i wsparcie przy wspólnym budowaniu ważnych dla mieszkańców projektów jestem ogromnie wdzięczny wszystkim radnym. Wyrażone dziś negatywne stanowisko części radnych, którzy wcześniej głosowali za zmianami w budżecie świadczy tylko o tym, że do gminy wkroczyła niepotrzebna polityka, którą powinniśmy zostawić za drzwiami, tak aby dalej wspólnie pracować nad zrealizowaniem potrzeb mieszkańców.

Niezależnie od tego mój sposób myślenia nie zmienia się: Gmina jest jedna, a ja z natury wierzę w dobre intencje. Dlatego niezmiennie drzwi mojego gabinetu są i będą otwarte dla wszystkich, chcących rozmawiać o dobru Gminy i jej mieszkańców i chcących dla dobra mieszkańców i Gminy ciężko pracować – zaznacza.

STOP SMOG

Jak zgłosić podejrzenie spalania odpadów?

telefonicznie:

71 399 22 39, 71 399 22 38

przez łatwy formularz

na stronie twardogora.pl

Rozmowa z...

MIECZYSŁAWEM KOWALSKIM

społecznikiem i samorządowcem od 26 lat

W roli radnego zadebiutował Pan w 1994 roku i jest Pan jedynym, który służbę tę pełnił nieprzerwanie od II do obecnej VIII kadencji Rady. W ubiegłym roku obchodził Pan jubileusz 25-lecia tej służby twardogórskiemu społeczeństwu. Którą z tych kadencji uznałby Pan za najważniejszą i dlaczego?

M.K.: Odpowiedź na to pytanie wbrew pozorom nie jest łatwa. Niewątpliwie każda z tych ośmiu kadencji miała duży wpływ na rozwój Gminy. Zanim spróbuję odpowiedzieć na postawione mi pytanie, czuję się w obowiązku wspomnieć samorządowców I kadencji. Kadencji która przypadła na czasy ostrego kryzysu gospodarczego, spowodowanego transformacją ustrojową. Samorząd stał się z dnia na dzień gospodarzem swoich terenów. Rada gminy rozpoczęła swoją działalność bez żadnego doświadczenia, zmierzając się z zaniedbaną infrastrukturą techniczną. Dlatego też koniecznym było podjęcie działań zmierzających do poprawy zapuszczonej przez lata infrastruktury. Reformy wymagała również cała administracja gminna. Należało zbudować podwaliny pod przyszłe kadencje i za to należą się słowa uznania samorządowcom I kadencji z lat 1990 – 1994.

Wracając do pytania wspomnę o jednej z najtrudniejszych i chyba najważniejszych, mającej wpływ na kolejne lata. Mówię o III kadencji w latach 1998 – 2002. Na okres ten przypada program czterech reform wprowadzony przez rząd Jerzego Buzka, w tym, reforma oświaty z 1999 roku. Reforma ta przy nie najlepszej kondycji finansowej gminy postawiła przed twardogórskim samorządem bardzo trudne zadanie: zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców,

przy jednoczesnym utrzymaniu płynności finansowej gminy. Decyzja jaką podjął ówczesny zarząd gminy przy aprobacie Rady polegała na zmianie sposobu konstrukcji budżetu gminy z budżetu inflacyjnego na zadaniowy. Pozwoliło to mimo początkowych protestów zainteresowanych osób na zdefiniowanie potrzeb i zabezpieczenie ich w budżecie. Dzisiaj takie decyzje wydają się oczywiste, ale w tamtych latach wymagały odwagi i trudnych społecznie decyzji. Z perspektywy czasu jestem przekonany o słuszności tej decyzji, gdyż tylko właściwe gospodarowanie środkami publicznymi gwarantuje stały rozwój gminy.

Współpracował Pan z czterema burmistrzami i kilkudziesięcioma radnymi. Poza trzema osobami, które – o czym Pan wspominał w swoim wystąpieniu na IX Sesji Rady w czerwcu ub.r. – pomogły w trudnych początkach (Henryk Lisek – ówczesny Skarbnik Gminy, Janina Czekajło – Sekretarz Miasta i Gminy Twardogóra oraz Krzysztof Dziedzic – redaktor i publicysta Panoramy Oleśnickiej) kogo chciałby Pan wspomnieć przez pryzmat tej ponad 26-letniej współpracy?

M.K.: Jak mówiłem w ubiegłym roku – na przestrzeni tego ćwierćwiecza miałem przyjemność współpracować z wieloma wspianymi, oddanymi gminie ludźmi. Z czterema burmistrzami i prawie osiemdziesięcioma radnymi, a także wieloma pracownikami samorządowymi.

Dziś z czystym sumieniem mogę stwierdzić, że bez tych wszystkich osób, bez zaangażowania mieszkańców, zmiany jakie nastąpiły w ostatnich latach nie miałyby miejsca.

Odstąpię od wymieniania kolejnych osób z którymi przyszło mi współpracować, gdyż zajęłoby to zbyt dużo czasu i mógłbym niektórych pominąć. To im wszystkim należą się słowa podziękowania, bo każdy z nich na miarę swych możliwości przyczynił się do rozwoju gminy.

A propos Pańskiego wystąpienia jubileuszowego w czerwcu 2019 r. – powiedział Pan wówczas, że sala posiedzeń twardogórskiego Ratusza wzbudza w Panu szczególne uczucia. Sala ta – wnioskując po fotografiach i wspomnieniach innych osób – niewiele się zmieniła od początków swej posługi Radzie Miejskiej. Czy według Pana zmieniła się z kolei posługa radnych? Myślę o relacjach w gronie samej Rady, o relacjach z burmistrzem, a przede wszystkim – o relacjach z wyborcami.

M.K.: Sala posiedzeń niewiele się zmieniła „od początków swej posługi Radzie Miejskiej”, dodałbym, posługi mieszkańcom naszej gminy. To tutaj zapadały najważniejsze decyzje, to tutaj decydowano o budowie szkoły, hal sportowych, budowie basenu, wodociągów, kanalizacji, dróg, chodników i wielu innych zadań. To na tej sali uchwalano strategię rozwoju, podejmowano decyzje o reformie naszej oświaty, sportu, służby zdrowia czy gospodarki mieszkaniowej i komunalnej. Wracając do pytania o rolę radnego, to rozważając wzajemne relacje pomiędzy burmistrzem, a radą trzeba mieć na uwadze fakt, że zmieniła się funkcja rady. Rada dzisiaj uchwała budżet, udziela absolutorium, zatwierdza kierunki rozwoju gminy i działania strategiczne.

Nie oznacza to oczywiście, że rada miejska w samorządzie pełni obecnie

drugorzędną rolę.

Tak nie jest. Radni poprzez swój bezpośredni kontakt z mieszkańcami, poprzez swoje fachowe przygotowanie i doświadczenie są w stanie pomóc w rozwiązywaniu niejednego problemu. Ważna jest zasada, że im więcej bieżącej współpracy burmistrza z radnymi, im więcej partycypacji radnych w rozwiązywaniu konkretnych problemów, tym lepiej i łatwiej budować zaufanie i szukać nici porozumienia przy tworzeniu strategii, planów rozwojowych. Łatwiej również znaleźć niezbędny konsensus, bez którego współpraca jest bardzo trudna. A jak to wyglądało w twardogórskim samorządzie, mogę z całą odpowiedzialnością powiedzieć, że mimo różnych priorytetów jakimi kierowali się radni, mimo różnic w poglądach politycznych, mimo ostrych sporów jakie miały miejsce na tej sali zawsze zwyciężał interes gminy.

Z czego jest Pan najbardziej dumny – jako najdłuższy stażem radny i Przewodniczący Rady Miejskiej VIII kadencji?

M.K.: Polska przed trzydziestu laty niczym powietrza potrzebowała nowej jakości. A jakością tą stał się Samorząd. Ustawa o samorządzie terytorialnym z 1990 roku postawiła przed nami wielkie zadania. Uczyliśmy się, przeżyaliśmy sukcesy i porażki – ale śmiało mogę stwierdzić: daliśmy radę. Zdaliśmy egzamin my samorządowcy, a przede wszystkim nasi mieszkańcy z demokracji, umiejętności współpracy, członkostwa w Unii Europejskiej, a także z działania w realiach gospodarki rynkowej. Cieszę się że gmina Twardogóra stała się miejscem przyjaznym, miejscem do którego chętnie wracamy z którego możemy być dumni.

Trwa inwestycyjna ofensywa na drogach gminnych i powiatowych

BUDUJEMY, REMONTUJEMY, MODERNIZUJEMY!

Od początku obecnej kadencji odnowiono 21 gminnych dróg!

Wartość drogowych inwestycji wyniosła ponad 6 mln zł!

Blisko 3 mln zł to pozyskane środki zewnętrzne!

Remonty dróg w Twardogórze:

ulice: Bydgoska, L. Waryńskiego, Spokojna, Grunwaldzka, I. Paderewskiego, Róż, Tulipanów, W. Jagiełły, św. Jadwigi, S. Staszica, Szkolna, H. Kołłątaja, Lipowa, Brzozowa, Młyńska

Drogi przebudowane w sołectwach:

ul. Parkowa w Goszczu, Grabowno Małe I etap, Chelstów, Domasławice, Drągówek, Moszyce

Bezpieczniej w stronę Oleśnicy

6 sierpnia odebrano 2 etap remontu 5170 metrów drogi powiatowej 1470D na odcinku **Drogoszowice – Sosnowka**.

Uczestnikami odbioru inwestycji byli m.in. burmistrz Twardogóry Paweł Czuliński, przewodniczący Rady Miejskiej Mieczysław Kowalski, radny Mirosław Adamczyk, a także wicestarosta Sławomir Kapica, członek Zarządu Józef Szmań, radni powiatowi Alojzy Kulig i Edward Podczaszyński, dyrektor ZDP Krzysztof Górecki, naczelnik Wydziału Rozwoju, Zamówień Publicznych i Promocji Powiatu Mirosław Marciniak, kierownik Referatu Infrastruktury Technicznej twardogórskiego magistratu Aleksander Król oraz przedstawiciele wykonawcy.

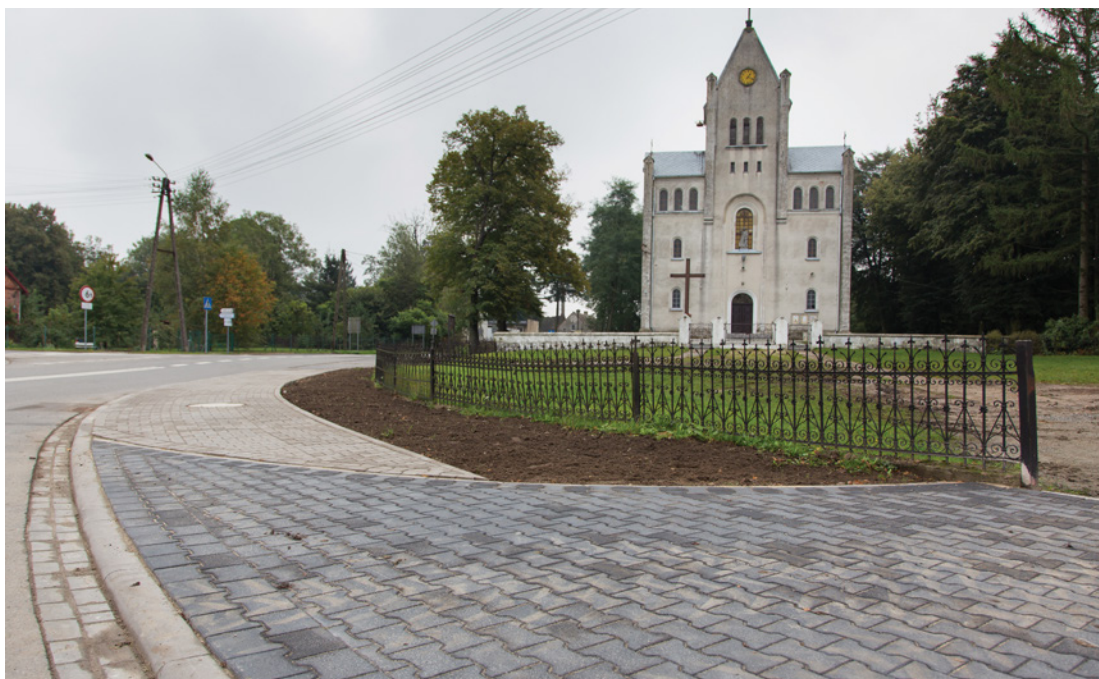
Wykonawcą była firma CO-LAS Polska. Koszt łączny remontu to 1 905 569,58 zł

brutto, z czego 500 000,00 zł stanowi wkład Gminy Twardogóra.

W pierwszym etapie oddano do użytku odcinek Twardogóra - Sądorzyce. Pełny zakres inwestycji zrealizowanej w latach 2019 – 2020, to odcinek drogi 1470D o łącznej długości ok. 7 kilometrów. Koszt to blisko 2 600 000 zł, w czym dofinansowanie z budżetu Gminy Twardogóra wyniosło 700 000 zł.

Wyremontowano odcinki drogi kluczowej dla naszej gminy: łączy Twardogórę z drogą S8, z Oleśnicą, Wrocławiem i Warszawą oraz przebiega przez trzy sołectwa, stanowi codzienną drogę do pracy i... do domu. Mieszkańcy położonych przy trasie domostw już odczuli znaczny spadek poziomu hałasu, a wszyscy użytkownicy drogi - wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego i komfortu jazdy.

Intensywnie w sołectwach

W Grabownie Wielkim znacząco poprawiło się bezpieczeństwo

Przebudowano drogi gminne: w **Domasławicach, Drągówku** i w **Moszycach**.

W Domasławicach przybył odcinek ponad 290 metrów, za kwotę 83 896,26 zł, w Drągówku – niespełna 350 metrów – za kwotę 79 938,12 zł. W Moszycach powstał odcinek drogi długości 836 metrów - za kwotę 181 990,85 zł, z czego 161 952,00 zł sfinansowane z budżetu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, a pozostała kwota, decyzją mieszkańców Moszyc - z ich funduszu sołectkiego.

Podobnie, jak w przypadku Moszyc, również w Domasławicach i Drągówku - w finansowanie prac zaangażowały się tamtejsze sołectwa, przeznaczając środki ze swojego funduszu sołectkiego.

Przed terminem mieszkańców otrzymali ponad 255 me-

trów **chodnika w Grabownie Wielkim**, co w sposób istotny poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego (szczególnie pieszych) w centralnym punkcie wsi. Koszt prac, które objęły zakresem również wykonanie kanalizacji deszczowej, elementów nawierzchni chodników, wjazdów oraz oznakowania drogowego - to 354 173,88 zł brutto, z czego połowę, tj. 179 570,94 zł stanowi dofinansowanie przez Powiat Oleśnicki, na mocy zawartego w maju porozumienia z naszą Gminą.

W odbiorze, który odbył się 6 października, wraz z burmistrzem Pawłem Czulińskim i Kierownikiem Referatu Infrastruktury Technicznej Aleksandrem Królem z twardogórskiego magistratu, uczestniczyli: wicestarosta Stanisław Stępień, radny powiatowy Alojzy Kulig, naczelnik Wydziału Rozwoju, Zamówień Publicznych

i Promocji Powiatu Mirosław Marciniak oraz dyrektor ZDP Krzysztof Górecki, a także Inspektor Nadzoru Inwestorskiego Mateusz Myśliwczyk. Burmistrz Twardogóry zwrócił uwagę, że nowo wybudowany chodnik to inwestycja długo wyczekiwana przez mieszkańców, rozwiązująca problem bezpieczeństwa komunikacji pieszych w newralgicznym punkcie Grabowna. Dziękując wicestaroście za dofinansowanie, podkreślił istotną rolę, jaką w realizacji tego zamierzenia odegrała dobra współpraca naszego samorządu ze Starostwem Powiatowym, a szczególnie osobiste zaangażowanie ówczesnego starosty Jana Dżugaja. Wicestarosta Stępień życzył, by chodnik jak najdłużej służył mieszkańcom.

Przebudowę dróg oraz budowę chodnika zrealizowała firma Usługi Ogólnobudowlane Anna Chleboś z Granowca.

Remont obejmował również montaż wyświetlacza prędkości

Moszyce

Drągówek

Do Grabowna Wielkiego bez wybojów

14 maja odbył się odbiór wyczekiwanej przez mieszkańców przebudowy drogi powiatowej nr 1480D na odcinku Twardogóra-Grabowno Wielkie. Współgospodarzami uroczystości byli: Starosta Oleśnicki Jan Dżugaj oraz Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński. W odbiorze uczestniczyli także: Wojewoda Dolnośląski Jarosław Obremski, wicestarosta Sławomir Kapica, radni powiatowi: Józef Szmaj, Alojzy Kulig i Edward Podcześnieński, radni Rady Miejskiej w Twardogórze: Katarzyna Urbanek i Mariusz Woźniak, a także: dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych Krzysztof Górecki, naczelnik Wydziału Rozwoju, Zamówień Publicznych i Promocji Powiatu Mirosław Marciniak, inspektor nadzoru Ryszard Potoczny oraz przedstawiciele wykonawcy firmy Strabag: Piotr

– *Wiemy jak istotna jest infrastruktura drogowa, komunikacja wewnątrz gminy i na zewnątrz. Dobry stan dróg to także wizytówka każdej gminy i kluczowa informacja dla potencjalnych inwestorów, o których aktywnie zabiegamy. Na pewno nie poprzestaniemy na dotychczasowych inwestycjach. Będę dalej skutecznie realizował plan poprawy komunikacji w naszej gminie.*
– mówi Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński

Mikołajczak i Wojciech Sołtysiak. Ten mający złą sławę, odcinek drogi - pełen dziur, wybojów oraz uszkodzonych poboczy - przebudowano i poszerzono do 6 m - szczególnie bardzo niebezpieczny łuk drogi. Teraz 1700 metrowa trasa - od Ronda Niepod-

Bezpieczna droga do Grabowna Wielkiego

ległości w Twardogórze do Grabowna Wielkiego - jest nie tylko znacznie bezpieczniejsza, ale i komfortowa. Wartość wykonanych prac wyniosła 1 772 042,67 zł brutto,

z czego 926 877,09 zł dotyczy robót zrealizowanych przed 18 grudnia ub. r. Inwestycję dofinansowano z Funduszu Dróg Samorządowych kwotą 1 042 667,14 zł, co stanowi

60% kosztów kwalifikowanych. **Wkład Gminy Twardogóra, to 347 555,71 zł**, pozostałą kwotę, tj. 381 819,82 zł sfinansowano z budżetu Powiatu Oleśnickiego.

To nie koniec drogowych inwestycji

Staramy się o dofinansowanie:

- przebudowa dróg w Goszczu - ulice: Norwida, Mickiewicza, Słowackiego, Konopnickiej
- przebudowa drogi w Goszczu - ul. Rzemieślnicza
- budowa drogi gminnej w Twardogórze - łącznik między ulicami: Ogrodową, Kopernika, Poznańską

W 2020 r. zaprojektowano:

- droga gminna Sądrożyce - Chełstówek
- remont drogi w Moszycach
- Grabowno Małe II etap.

Zadania projektowe w trakcie realizacji:

- przebudowa dróg w Goszczu - ulice: Rubinowa, Diamentowa, Perłowa, Akacyjowa
- przebudowa drogi w Dąbrowie i remont drogi w Goli Małej
- budowa dróg gminnych - ul.: Kmicica, Juranda, Maćka, Oleńki, Basieńki w T-górze
- budowa drogi gminnej - ulica Partyzantów w Twardogórze
- budowa dróg gminnych - ulice: Sosnowa i Młyńska w Twardogórze
- budowa dróg gminnych w Goszczu - ulice Wiśniowa i Stokrotek
- budowa drogi gminnej w Chełstówku - dz. nr 241/2 oraz cz. dz. nr 45/2
- przebudowa drogi powiatowej w Domasławicach
- przebudowa i remont drogi wojewódzkiej 448 - Moszyce - Goszcz

Szansa na 26 km nowych ścieżek rowerowych

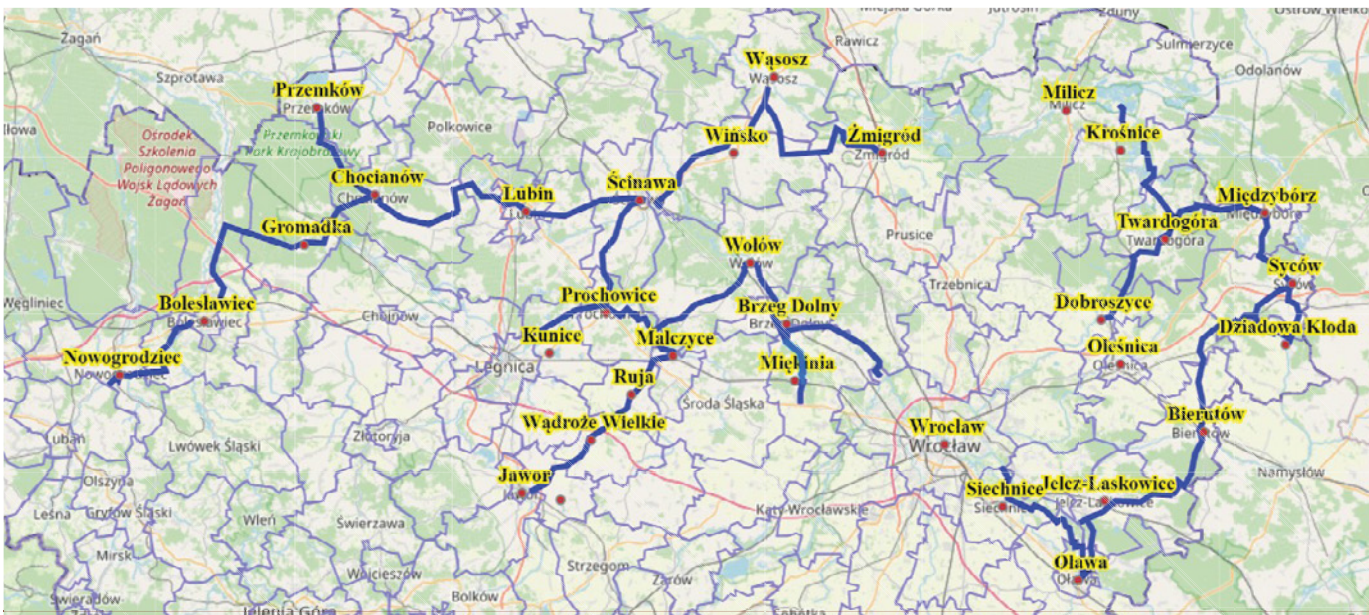
To wszystko dzięki Dolnośląskiej Autostradzie Rowerowej - projektowi, którego inicjatorem jest stowarzyszenie Rzeczpospolita Samorządna skupiająca kilkadziesiąt dolnośląskich samorządów.

W ramach projektu do końca 2023 roku ma powstać ponad 500 km nowych dróg rowerowych. W Rudzie Sułowskiej

samorządowcy i przedstawiciele instytucji zaangażowanych w projekt podpisali list intencyjny. Naszą gminę reprezentował burmistrz Paweł Czuliński. Autostrada rowerowa będzie mieć szerokość 3 metrów i asfaltową nawierzchnię. Przedsięwzięcie zakłada również budowę miejsc odpoczynku dla rowerzystów nie rzadziej niż

co 20 kilometrów. Rozmowy i współpraca z sąsiednimi gminami przyczyniły się do zaplanowania na terenie naszej gminy ścieżek: Goszcz - Nowa Wieś Goszczańska (połączenie z Gminą Krośnice), ścieżka wzdłuż ulicy Wrocławskiej do Grabowna Wielkiego (połączenie z Gminą Dobroszyce), Goszcz - Domasławice (połączenie

z Gminą Międzybórz). Dla mieszkańców gminy Twardogóra poza aspektem rekreacyjnym, ścieżki stanowią bezpieczny kanał komunikacyjny, co zachęci do ograniczenia ruchu samochodowego, a tym samym przyczyni się do poprawy jakości powietrza. To także istotny bodziec do rozwoju turystyki w regionie.

"Woda w kranie, to coś do czego wszyscy jesteśmy codziennie przyzwyczajeni"

– mówi burmistrz Paweł Czuliński

WAŻNA INWESTYCJA NA UKOŃCZENIU

Urządzenia techniczne przechodzą testy i w najbliższym czasie zostaną w pełni uruchomione

– Nasza inwestycja w dostawy wody rozwiązuje problem, który mógł dotknąć ponad 1200 mieszkańców gminy zaopatrywanych ze stacji uzdatniania wody w Grabownie Wielkim, którym już tego lata wody w kranie mogło zabraknąć. Największą inwestycją roku 2020, której finansowy montaż rozpoczął się już rok wcześniej jest przebudowa oraz rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Grabownie Wielkim. Dzięki temu i znakomitej współpracy między inspektorami nadzoru, wykonawcami i ZGK mamy pewność, że mieszkańcom nie zabraknie czystej wody, a w trakcie przyłączania zmodernizowanej stacji do sieci nie odczują przerw w dostawach wody. Trzeba też przypomnieć, że stacja w Grabownie Wielkim nie była remontowana w tak

dużym zakresie od ponad 20 lat! Całkowity koszt tej ważnej dla naszych mieszkańców inwestycji wyniesie blisko 3 mln zł. Chodzi o to, żeby systemowo podchodzić do problemów gminy i jej mieszkańców, żeby z jednej strony wsłuchiwać się w ich głosy i rozwiązywać ich sprawy, a z drugiej poprawiać jakość życia w gminie dziś i w przyszłości – podkreśla burmistrz Czuliński.

Obecnie trwają prace wykonawcze w zakresie: instalacji odgromowej, instalacji oświetleniowej, podłączenia AKPiA, małej architektury terenu i humusowania terenu. Odbывается też rozruch rozruch poszczególnych wybudowanych urządzeń oraz rozruch stacji uzdatniania wody w zakresie instalacji technologicznej.

E-TWARDOGÓRA

Lokalne podatki, wypis z miejscowego planu zagospodarowania, nabór do szkół i przedszkola, złożenie deklaracji za zagospodarowanie odpadami komunalnymi to tylko niektóre sprawy, jakie mieszkańcy Gminy Twardogóra będą mogli załatwić szybko i sprawnie bez wychodzenia z domu.

Dzięki projektowi e-Twardogóra, na którego wdrożenie udało się pozyskać 2 766 791,06 zł (tj. 85% kosztów kwalifikowanych) mieszkańcy odczują nową jakość w kontaktach z urzędem – bezpiecznie i komfortowo. W każdej chwili, 24h na dobę, 7 dni w tygodniu w wybranym przez siebie miejscu i czasie twardogórzanie będą mieli dostęp aż do 29 e-usług.

Nasi mieszkańcy już nie muszą odwiedzać sąsiednich gmin w celu potwierdzenia Profilu Zaufanego – wystarczy odwiedzić Biuro Obsługi Klienta w twardogórskim ratuszu i korzystać z usług w ramach platformy e-PUAP.

Obecnie trwają szkolenia oraz wdrażanie systemów i oprogramowania. Uruchomienie e-usług planowane jest na grudzień 2020 r.

Projekt e-Twardogóra to nie tylko e-usługi publiczne, czy e-Urząd, nie tylko nowy, dostosowany do aktualnych wa-

runków technicznych, wydajny sprzęt komputerowy dla urzędów i instytucji publicznych, zapewniających sprawną obsługę mieszkańców, ale to także wymiana/zakup nowoczesnych urządzeń, takich jak: serwery, firewalle, czy zasilacze awaryjne – zapewniających bezpieczeństwo danych i sprawny transfer informacji. e-Twardogóra to urząd blisko Ciebie, bez wychodzenia z domu. Przyszłość to e-Twardogóra!

Ciesz się, że e-Twardogóra nabiera rozpędu. Dzięki nowoczesnym systemom i przyjaznym e-usługom mieszkańcy Gminy Twardogóra będą mogli załatwiać sprawy w łatwy sposób, o dowolnej porze. To kolejny krok do ułatwienia mieszkańcom dostępu do urzędu i zwiększenia ich komfortu – mówi burmistrz Paweł Czuliński – Jest to niewątpliwie rewolucja informatyczna na skalę, której w naszej gminie dotąd nie było.

Projekt jest dofinansowany ze środków Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Strażacy z nowym sprzętem

Odzież ochronna straży pożarnej jest narażona na szczególnie trudne warunki, dlatego wymaga użycia specjalistycznego sprzętu do usuwania szkodliwych substancji oraz impregnacji. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom strażaków,

na potrzeby wszystkich druhen i druhow z terenu naszej gminy został zakupiony zestaw pralniczy składający się z: pralnicy, suszarki oraz 4 pomp dozujących chemię płynną. Wyczekiwana inwestycja, która poprawi bezpieczeństwo naszych ochotników została sfinansowana z budżetu gminy, funduszu sołeckiego oraz środków z dystrybucji kalendarzy strażackich. Środki na ten cel (łącznie 5200 zł) zdecydowały się przeznaczyć sołectwa: Chelstówek, Domasławice, Goszcz, Łazisko oraz Olszówka. Koszt urządzeń to 47 654,28 zł. Dodatkowo za

kwotę 2 388 zł zakupione zostały środki chemiczne.

Przenośna drabina ratownicza oraz 9 kompletów specjalistycznych ubrań to sprzęt jaki zostanie zakupiony na potrzeby OSP w Twardogórze w ramach "Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych - część 2 – Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych". Zakup wyposażenia i środków ochrony indywidualnej posłuży do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń. 6 lipca br., w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu, Prezes OSP Mateusz Szczęch odebrał promesę na powyższy cel. Całkowity koszt zadania to 26 814,00 zł, z czego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu dofinansował 18 769,80 zł, Gmina Twardogóra 6 000,00 zł, a 2 044,20 zł, to środki własne twardogórskiej OSP.

– Cieszę się, że radni jednogłośnie poparli wniosek o sfinansowanie sprzętu piorącego. To przede wszystkim troska o bezpieczeństwo tych, którzy na co dzień dbają o bezpieczeństwo mieszkańców ratując ich życie, zdrowie lub dobytek. To także nasza wdzięczność za tę służbę i poświęcenie. – podkreśla Burmistrz

Wyczekiwane miejsce dla seniorów

Seniorzy zyskali nową, funkcjonalną placówkę - zakończono prace remontowe na parterze budynku po byłym Zespole Szkół Specjalnych przy Placu Piastów w Twardogórze, adaptując tamtejsze pomieszczenia na potrzeby Klubu Seniora.

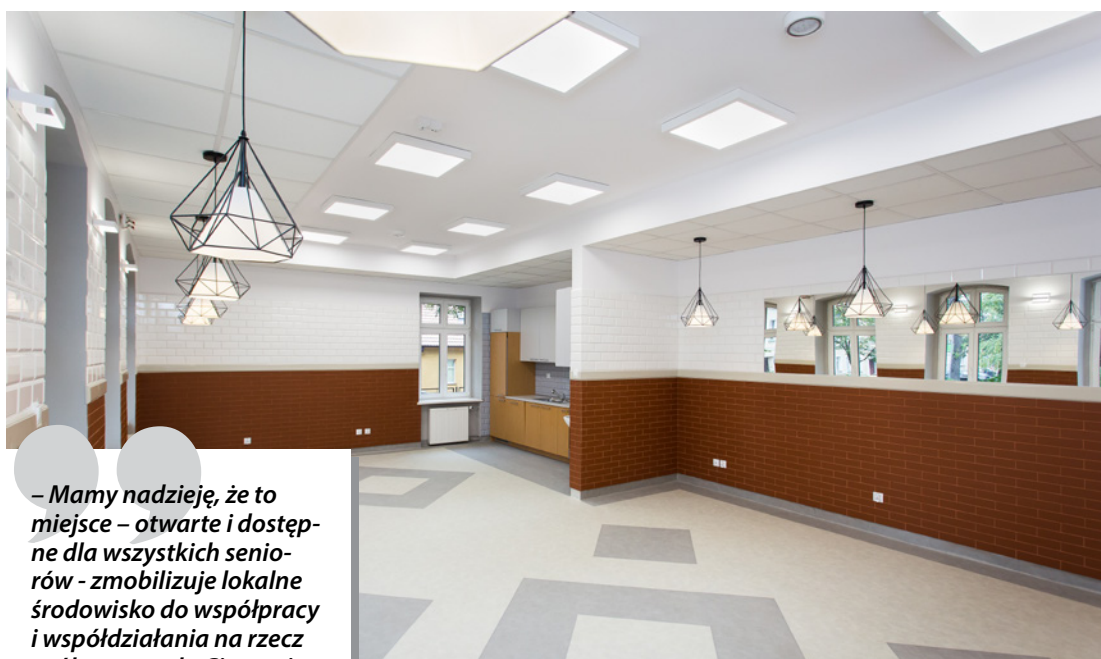
Na 130 m² przestrzeni dla seniorów będą się składać: sala spotkań, w pełni wyposażone pomieszczenie kuchenne, szatnia, toaleta dostosowana do osób niepełnosprawnych i pomieszczenie administracyjne. Koszt tego etapu, to kwota 177 998,45 zł brutto. Znaczna część tej kwoty, tj. 150 000 zł, zostanie sfinansowana ze środków ministerialnego Programu Wieloletniego SENIOR+ na lata 2015-2020.

Kolejnym etapem będzie doposażenie przez Gminę Twardogóra placówki w niezbędny sprzęt, stoły, krzesła,

naczynia do przygotowania i spożycia posiłków oraz sprzęt RTV.

W ramach klubu osoby w wieku senioralnym będą mogły skorzystać z oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej.

Wszystkie analizy demograficzne zwracają uwagę na to, że społeczeństwo będzie się coraz szybciej starzeć. Seniorzy to już dziś jedna z największych grup społecznych na terenie gminy i grupa ta będzie stale rosła. Zwracamy na to uwagę już dziś i dlatego, aby ułatwić im aktywizację, integrację i aby zapobiegać wykluczeniu społecznemu w tej grupie, ale też - najwyraźniej w świecie, aby zadbać o seniorów - gmina chce, aby powstał Klub Seniora z prawdziwego zdarzenia. Bardzo cieszymy się z wyjątkowej aktywności naszych seniorów - zasługuje ona na każde

– Mamy nadzieję, że to miejsce – otwarte i dostępne dla wszystkich seniorów – zmobilizuje lokalne środowisko do współpracy i współdziałania na rzecz osób starszych. Cieszę się, że nasi seniorzy będą mieli swoje miejsce. Trzeba dodać, że łączny koszt tej inwestycji to blisko 180 tys. zł z czego aż 150 tys. zł to środki zewnętrzne – dodaje Paweł Czuliński

Już wkrótce klub zostanie doposażony w niezbędny sprzęt

wsparcie, także logistyczne i infrastrukturalne. Udało się to dzięki uporowi i ciężkiej pracy wielu osób. Już w 2019 roku został powołany zespół doradczy przy Burmistrzu,

który pomógł przygotować i zrealizować tę inwestycję, na którą udało się zabezpieczyć środki własne gminy, a co najważniejsze także pozyskać dofinansowanie.

Świetlica w Drogoszowicach

Zakończyła się przebudowa budynku usługowego na świetlicę wiejską w Drogoszowicach. 2 października odbył się odbiór końcowy. Zakresem prac objęte zostały m.in.: instalacje wod.-kan., malowanie ścian oraz wyposażenie kuchni. Wykonawcą był Zakład Dekarski Mariusza Lisa z Oleśnicy. Koszt inwestycji to 29 984,72 zł, z czego 13 000 zł przeznaczo-

czono z funduszu sołeckiego. Ostatnim etapem prac przy świetlicy, gdzie mieszkańcy wsi będą mogli wspólnie spędzać czas, będzie realizacja robót budowlanych w zakresie pokrycia dachu, elewacji i chodników.

– Chciałbym, aby mieszkańcy Drogoszowic mogli korzystać z nowej świetlicy jeszcze w tym roku – powiedział burmistrz Czuliński.

Porozumienie zainaugurowane w Twardogórze

Na zaproszenie Burmistrza Miasta i Gminy Twardogóra Pawła Czulińskiego, 23 czerwca odbyło się spotkanie, dotyczące partnerskiego projektu dotyczącego energooszczędnego oświetlenia ulicznego i drogowego. Wzięli w nim udział przedstawiciele gmin: Milicz, Twardogóra, Strzelin, Środa Śląska, Wołów, Zmigród i Miasto Oława. Celem było m.in.: wyłonienie lidera projektu (została nim Gmina Wołów), ustalenie warunków współpracy z firmą doradcą oraz omówienie stanu zaawansowania realizacji prac dokumentacyjnych w poszczególnych gminach. Dla naszej gminy udział w tym projekcie zwiększa

szanse uzyskania dofinansowania na wymianę oświetlenia ulicznego - z opraw sodowych na ledowe. Efektem takiej wymiany będzie ograniczenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz istotna obniżka kosztów energii. W przypadku naszej gminy wymiana 2030 opraw sodowych to ponad 278 tys. zł oszczędności w skali roku. 10 lipca w Wołowie burmistrz Paweł Czuliński - wraz z przedstawicielami 7 dolnośląskich gmin - podpisał list intencyjny, dotyczący realizacji tego projektu. Przedstawiciele samorządów zadeklarowali chęć współpracy w pozyskaniu środków na powyższy cel.

Nowy dach w świetlicy

Mieszkańcy Grabowna Małego doczekali się nowego zadaszenia nad budynkiem świetlicy sołeckiej. Prace remontowe, o wartości 59 515,74 zł brutto, zostały wykonane przez firmę Usługi Blacharsko - Dekarskie Marek Płócienniczak z Topoli Osiedle. Część tego kosztu zostanie sfinansowana ze środków funduszu sołeckiego Grabowna Małego. W odbiorze, który odbył się 2 października uczestniczył sołtys Grabowna Małego Dariusz Mozol, a także Kierownik ROM (ZGM Twardogóra) Klaudia Rutkowska i Kierownik Referatu Infrastruktury Technicznej Aleksander Król.

Alejki cmentarne gotowe

Zrealizowano prace związane z rozbudową i urządzeniem cmentarza komunalnego przy ulicy Wrocławskiej w Twardogórze (etap I). Na cmentarzu kończy się przestrzeń do wyznaczania nowych miejsc pochówku, dlatego musiał zostać powiększony. W lutym tego roku wykonano prace przygotowawcze, tj. przełożenie ogrodzenia oraz plantowanie, profilowanie i wyrównanie terenu. Obecnie wyłoniony w przetargu wykonawca - firma Invest-Bud Patryk Durkacz z Trzęsowic - wykonała ok. 1930 m² nowych

betonowych alejek z kostki brukowej, celem urządzenia dodatkowych kwater oraz kolumbarium. Całkowity koszt pierwszego etapu inwestycji to 249 255,85 zł brutto. II etap

obejmujący budowę kolumbarium planowany jest na przyszły rok. Pomysł spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem wśród mieszkańców na naszym fanpage'u.

Alejki już są, czy powinno powstać kolumbarium?

Stawiamy na... oświetlenie ledowe

40 nowych punktów oświetlenia drogowego przybyło na terenie Gminy Twardogóra. Spośród nich 31 dobudowała firma TAURON Dystrybucja Serwis S.A. - w ramach umowy świadczenia usług oświetleniowych. Wykaz punktów objętych rozbudową został opracowany na podstawie wniosków składanych przez mieszkańców. Niektórzy musieli czekać na nie nawet kilka lat! Tauron postawił nowe punkty w Drągowie (1), w Nowej Wsi Goszczańskiej (6), w Chelstówku (9), w Olszówce (9) i w Bukowiniec (6).

Dzięki środkom gminnym i udziale funduszy sołeckich jaśniej po zmroku jest w: Moszycach, Dąbrowie, Trzech Chałupach i Zakrzowie - po 1 punkcie oraz w Sosnowce (5). Do końca bieżącego roku (3) punkty powstaną również w Chelstowie, gdzie jak ustalili mieszkańcy na zebraniu sołeckim, zostaną zaprojektowane kolejne. Nowe punkty (16) powstaną również w Moszycach. Bardziej funkcjonalne, ledowe oprawy wpłyną korzystnie na środowisko oraz przyczynią się do znacznego obniżenia kosztów energii.

W niedzielę 20 września w twardogórskiej bazylice p.w. Matki Bożej
Wspomożenia Wiernych w Twardogórze obchodzono gminne Święto Plonów

PODZIĘKOWALI ZA PLONY

Tegoroczne dożynki miały nieco skromniejszy charakter niż dotychczas. Wpływ na to miały m. in. ograniczenia spowodowane trwającym nadal stanem epidemii. Bez zmian pozostały jednak najważniejsze elementy tych obchodów: dziękczynna Msza święta oraz tradycyjny wieniec dożynkowy - w tym roku jeden, wspólny od wszystkich sołectw, przygotowany przez sołectwo Dąbrowa. Koncelebrze przewodniczył i homilię wygłosił proboszcz twardogórskiej Parafii Matki Bożej Wspomożenia Wiernych ks. Krzysztof Bucyk (SDB). Wraz z burmistrzem Pawłem Czulińskim w uroczystości uczestniczyli radni Rady Miejskiej

w Twardogórze oraz sołtysi (z przedstawicielami swoich sołeckich społeczności), a także mieszkańcy Twardogóry. Koloryt dożynkowy nabożeństwa podkreślony został aktywnym udziałem działającego przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy im. Wł. St. Reymonta w Twardogórze zespołu Skorynianki, pod opieką artystyczną Iryny Gołowacz. W zaproszeniu do udziału w dożynkach, skierowanym do sołtysów, ks. proboszcz z burmistrzem podkreślili, że „udział w obchodach to przede wszystkim wyraz wdzięczności oraz szacunku dla rolników i producentów rolnych - za ich ciężką i odpowiedzialną pracę”.

Wiele miejscowości w Polsce zrezygnowało z tradycyjnej formuły dożynek, organizując jedynie uroczyste msze święte

70 lat razem

„Kamienne gody”, czyli 70 rocznicę ślubu, obchodzili Państwo Zofia i Henryk Peszka. W rodzinnym domu Jubilatów - medale za długoletnie pożycie małżeńskie w imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także kwiaty i okolicznościowy tort – wręczył, składając także życzenia Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra

Paweł Czuliński. W uroczystości uczestniczyli również członkowie najbliższej rodziny Jubilatów. To wyjątkowe odznaczenie stanowi nagrodę dla osób, które przeżyły co najmniej 50 lat w jednym związku małżeńskim. Jubilaci zainteresowani otrzymaniem takiego medalu powinni zgłosić się do twardogórskiego Urzędu Stanu Cywilnego.

Dostojni Jubilaci pochodzą z Grabowna Wielkiego

Kolejna mieszkanka naszej gminy przeżyła 100 lat

Życzono dwieście lat

15 września br. niezwykłą jubilatką, Panią Stefanę Kolczarek, podjął w sali ślubów twardogórskiego Ratusza Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński. W uroczystości wzięli udział członkowie najbliższej rodziny dostojnej stulatki, a burmistrzowi to-

warzyszyły: sekretarz Janina Czekajło i przedstawicielki Urzędu Stanu Cywilnego. Oprócz serdecznych życzeń twardogórski władarz przekazał solenizantce listy gratulacyjne: od Prezesa Rady Ministrów RP, od Wojewody Dolnośląskiego i od siebie. Nie obyło się bez bukietu

czerwonych róż (po jednej za każde 10 lat życia) i urodzinowego tortu.

Pani Stefania urodziła się 15 września 1920 r. w wielkopolskich Chodybkach. W Twardogórze mieszka od 1958 roku. Ma dwóch synów i trzy córki oraz 9 wnuków.

Życzymy dużo zdrowia i wszelkiej pomyślności w kolejnych latach życia!

29 lipca naszą gminę odwiedził wnuk przedwojennego właściciela zespołu pałacowo-parkowego w Goszczu - hrabia Albrecht Graf von Reichenbach

Wizyta hrabiego

Hrabiemu towarzyszyła małżonka Svenja Gr. von Reichenbach oraz synowie: Joachim, Christoph i Bieler. Goście oglądali ruiny rodzowego pałacu, były kościół ewangelicki oraz wyremontowane sale zespołu pałacowego: wystawieni-
czną i teatralną. Mieszkają w Berlinie, ale (jak sami mówią) z sentymentem wracają do miejsc, które są związane z 800-letnią historią ich rodziny.

Po wizycie w Goszczu goście spotkali się w Ratuszu z burmistrzem Pawłem Czulińskim. Podczas spotkania rozmawiano o działaniach gminy dla ratowania goszczańskie-
go zabytku, a szczególnie – o staraniach w celu pozyskania środków zewnętrznych na rewitalizację pałacu. Goście mieli okazję zapoznać się z projektem remontu obiektu oraz obejrzeć wizualizację efektu prac budowlanych -

Wizyta w Goszczu była niezwykle lekcją historii

nie kryli zadowolenia, że już zostały podjęte działania. Spotkanie zaowocowało też deklaracją osobistego wsparcia gminy w działaniach na rzecz rewitalizacji całego zespołu pałacowo-parkowego, w tym również w zakresie pozyskania funduszy na ten cel.

Gościom towarzyszyły dwie mieszkanki Goszcza: Ola Kirchmann - tłumaczka i Ewa Kałandziak - pasjonatka historii, przewodniczka po zabytku, współpracująca z twardogórką biblioteką, a także Luiza Marczak - podinspektor do spraw komunika-

Tak w przyszłości mogą wyglądać goszczańskie ruiny

cji społecznej i międzynarodowej - z twardogórką magistratu.

Gmina Twardogóra ubiega się o dotację z funduszy norweskich na realizację zadania pn. "Restauracja i rewitalizacja zabytkowego pałacu w Goszczu". Projekt przewiduje

remont, konserwację i zabezpieczenie konstrukcyjne zabytkowych ruin, budowę platformy w celu przystosowania obiektu do zwiedzania, oświetlenie zabytku, monitoring oraz wprowadzenie nowej oferty kulturalnej we współpracy z partnerem z Norwegii.

Pasje mieszkańców

W Kuźni Kultury mieszczącej się w sali wystawienniczej zespołu pałacowo - parkowego w Goszczu odbyła się wystawa „Człowiek z pasją”. Organizatorem była Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Władysława Stanisława Reymonta w Twardogórze. Symbolicznego przecięcia wstęgi dokonały: radna Katarzyna Urbanek, a także Beata Pięta, dyrektor Biblioteki. Wystawę zorganizowano w ramach obchodów 70-lecia Biblioteki, a tworzące ją eksponaty ukazały pasje i talenty mieszkańców naszej gminy. Kolekcje sprzętu fotograficznego, wyroby rękodzielnicze,

fotografie, meble, znaczki, modele samolotów, sprzętu wojskowego i zamków oraz malarstwo; jednym zdaniem małe rzeczy robione przez mieszkańców gminy Twardogóra z wielką pasją.

Na wystawie można było obejrzeć hafty: Agnieszki Mielczarek, Anny Biernat, Heleny Pietrzak, Krystyny Krupy, Bronisławy Gąsior, Iryny Gołowacz i Małgorzaty Koźłowskiej, wyroby szydełkowe Stanisławy Puszyńskiej, ceramikę Joanny Chomiuk, kolekcję znaczków Heleny Pietrzak, zdjęcia przyrody Romana Okrutnika, modele Marka Sieradzkiego, Pawła Dudycza

i Ryszarda Boruszkowskiego, lalki Antoniny Todorović, obrazy Elżbiety Wieteski, Izabeli Kocięby i Mariusza Bialeckiego, decoupage Beaty Pięty, rzeźby Bogdana Pięty, stroje ludowe Iryny Gołowacz, amigurumi Anny Biernat, filcaki Anny Rydzik, stare meble Anny Lorek, sprzęt fotograficzny i elektroniczny rodzin: Babirzeckich, Krygiel i Rydzik. Prawdziwą perełką wystawy był „zakątek w stylu pałacowym” stworzony ze starych mebli i sprzętów domowych. Duży wkład w stworzenie tego miejsca miała, zajmująca się aranżacją wnętrz, Katarzyna Urbanek.

Właściciele eksponatów podczas otwarcia wystawy

Święto seniorów

18 lipca odbyły się (tym razem ograniczone rygorami epidemicznymi) coroczne Gminne Obchody Światowego Dnia Inwalidy i Osób Niepełnosprawnych, zorganizowane przez Oddział Rejonowy Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Twardogórze.

Otwarcia uroczystości dokonał przewodniczący Oddziału Rejonowego Andrzej Szczepaniak. Głos zabrała też przewodnicząca wrocławskiego Oddziału Okręgowego Związku Michałina Witczak, podkreślając z uznaniem, że twardogórcy seniorzy jako jedyni w województwie podjęli trud zorganizowania obchodów tego Święta.

Burmistrz Paweł Czuliński

podziękował za niezwykle aktywność w przeciwdziałaniu samotności i wykluczeniu społecznemu, za integrowanie i wykorzystanie potencjału ludzi starszych oraz za dotychczasową partnerską i efektywną współpracę. Wyraził też przekonanie, że powstający Klub Seniora otworzy dodatkowe możliwości, gdyż będzie to placówka dostępna dla wszystkich seniorów. Przewodnicząca wrocławskiego Oddziału wręczyła Burmistrzowi dyplom uznania. Ponadto list gratulacyjny – za zasługi dla rozwoju Związku – otrzymali twardogórcy działacze: Stanisław Łacina, Maria Cynar oraz Jan Jędrzycki. Wspólnemu świętowaniu towarzyszyła kapela Twardograje.

Święto seniorów odbyło się w Chelstowie

Misja Naszej biblioteki to nie tylko promocja czytelnictwa ale również szeroko zakrojone działania kulturalno - rekreacyjne

70-LECIE TWARDOGÓRSKIEJ BIBLIOTEKI

Nowo urządzony dział dziecięcy w latach '70

Za datę powstania biblioteki w Twardogórze uznaje się 4 lipca 1950 - w tym dniu pod numerem pierwszym w księdze inwentarzowej Miejskiej Biblioteki Publicznej wpisana została książka Abrahamsa pt.: "Murzyn z kopalni złota". Biblioteka funkcjonowała wtedy w sieci bibliotek powiatu sycowskiego, a opiekę nad nią sprawowało Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Twardogórze. W tamtym czasie zajmowała niewielkie pomieszczenie o powierzchni ok. 30 m².

Biblioteką kolejno zarządzali:

Helena Szczepaniak, Wanda Napieraska (Misiak), Henryka Musielak, Maria Norzyńska, Krystyna Bajcar, Beata Pięta.

1967 - zmiana lokalu na nowy o powierzchni 62 m², biblioteki w Goszczu i Grabownie Wielkim - stały się filiami.

	1952	2019
woluminy	2 500	45 875 książek i 1288 audiobooków
czytelnicy	460	1848
wypożyczenia	3180	30 890 na zewnątrz i 9 788 na miejscu

23 maja 1974 r. Statut Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Twardogórze: oprócz biblioteki macierzystej, oddziału dla dzieci i dwóch filii (w Goszczu i Grabownie Wielkim) w strukturze organizacyjnej BPMiG znalazło się 16 punktów bibliotecznych, w tym 7 usytuowanych na wsiach, nowa siedziba - przy Pl. Piastów 19.

28 czerwca 1991 r. - nowy statut: bi-

blioteka staje się gminną jednostką organizacyjną.

8 kwietnia 1993 r. - biblioteka przeniosła się do nowego lokalu przy ul. Wielkopolskiej 11 o łącznej powierzchni 166 m².

1998 r. - zakupiono pierwszy komputer oraz wybrano program MiniLib wspomagający pracę w dziale gromadzenia i opracowania zbiorów, powstał centralny inwentarz komputerowy książek zakupionych od 1999 r. oraz baza danych.

2000 r. - biblioteka została wybrana w drodze konkursu przez Fundację im. Stefana Batorego dla realizacji programu "Internet dla bibliotek".

1 stycznia 2001 r. - Rada Miejska nadała bibliotece nowy statut. Biblioteka uzyskała osobowość prawną i wpisana została do rejestru samorządowych instytucji kultury.

15 stycznia 2007 r. - na stronie www.dzb.pl udostępniona została baza książek BPMiG w Twardogórze.

1 stycznia 2008 r. początek komputerowej obsługi wypożyczalni w dziale dla dorosłych.

8 maja 2008 r. - otwarto przeniesioną do budynku szkoły podstawowej w Grabownie Wielkim, filię biblioteczną.

Od 2008 r. zaczyna się też intensywny rozwój stałej oferty działalności kulturalnej biblioteki. Nowy kierunek działań nie opiera się tylko na odtwórczej

roli promocji kultury tworzonej przez niezależnych artystów czy pisarzy. Biblioteka stopniowo staje się inicjatorem i realizatorem różnych zadań kulturalnych w przestrzeni lokalnej.

W czerwcu 2009 r. biblioteka została finalistą I Rundy Programu Rozwoju Bibliotek (PRB). W programie realizowanym przez FRIS podjęła się pełnienia roli Biblioteki Wiodącej dla placówek z Dobroszyc, Międzyborza i Kuźnicy Czeszyckiej.

wrzesień 2010 r. - nowe pomieszczenie na parterze (znika bariera architektoniczna dla starszych i niepełnosprawnych), powstaje Czytelnia Internetowa z pięcioma komputerami dla czytelników.

Ważnym kierunkiem działań biblioteki stało się udostępnienie przestrzeni dla osób w jesieni życia.

lokalnego środowiska, ale także zewnętrznych instytucji.

7 grudnia 2015 r. odbyło się uroczyste nadanie imienia Władysława Stanisława Reymonta Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Twardogórze. Na przestrzeni lat 2016-2018 zostają zatrudnieni animatorzy kultury, którzy wkraczają na nowe obszary działalności kulturalnej. Prowadzone są zajęcia gimnastyczne dla seniorów.

W 2018 r. powstają dwa zespoły ludowe: Skorynianki (z Twardogóry) i Wodniczanki (z Goszcza). Powstaje też amatorski Teatr Miejski POZA, który pracuje w dwóch grupach: dziecięcej i wielopokoleniowej. Teatr wystawiał takie sztuki jak: „Biblioekspres Ekstra – na żywo”, „O Moliku, który książki ratował”, „Królewna Śnieżka”, „W beczce cho-

W takim składzie żegnano lokal przy Placu Piastów w 1993 roku

18 lutego 2013 r. odbyło się zebranie założycielskie Klubu Seniora, który 21.09.2016 przyjął nazwę Coolturałny Klub Seniora. Działa on do dziś, stając się miejscem realizacji pasji oraz rozwoju dla twardogórskich seniorów.

W 2012 r. twardogórska biblioteka znalazła się na 134 miejscu w rankingu bibliotek Rzeczypospolitej, a w 2013 – na 41 miejscu tego rankingu.

W marcu 2013 r. biblioteka otrzymała nagrodę w trzecim konkursie w ramach Programu Nowatorskich Rozwiązań dla Bibliotek Publicznych EIFL-PLIP w wysokości 1500 dolarów, która została odebrana na konferencji w duńskim Aarhus.

Drugim ważnym wyróżnieniem był wyjazd studyjny do USA, w którym uczestniczyła dyrektor Beata Pięta, jako jedna z 10-ciu bibliotekarek z całej Polski. Podczas pobytu w Stanach obserwowała jakie rozwiązania stosują tamtejsze biblioteki, aby być centrum lokalnych społeczności. To potwierdzenie, że wszystkie działania biblioteki spotkały się z wielokrotnym uznaniem nie tylko

wany”, „Kwidam”, „Nuda”, „Zagubiona wyobraźnia”, „Igraszki z diablem”, „By ocalić każde drzewo”, „Opowieść wigilijna”, czy „Dziady” cz. II. Wszystkie realizacje teatru spotykają się z pełnymi uznaniami recenzjami, a bilety na ich wydarzenia rozchodzą się natychmiastowo.

W 2019 r. powstała kapela podwórkowa TwardoGraje. Tworzy ją 8 panów, dla których muzyka jest pasją.

W 2020 roku próby rozpoczyna kwartet akordeonowy, który debiutował podczas Narodowego Czytania 2020.

Biblioteka współpracuje ze szkołami, przedszkolami, GOSiR-em, parafią, promuje uzdolnionych w różnych dziedzinach mieszkańców gminy. Wydarzenia kulturalne odbywają się nie tylko w bibliotece, ale także w odrestaurowanej części zespołu pałacowo – parkowego w Goszczu oraz w budynku dawnego kościoła pw. Św. Trójcy i Matki Boskiej.

Z okazji 70-lecia istnienia Zespołu Biblioteki życzymy, aby jak dotąd swoją pracą tworzył życie kulturalne naszej gminy oraz czerpał stąd natchnienie do nowych inicjatyw i wyzwań.

Artyści Teatru POZA sprowadzili klasyków na lokalne sceny

SKRZYDŁA NIEPODLEGŁEJ OCZAMI GOSZCZA

WYSTAWA LOTNICTWA WOJSKOWEGO

SALA WYSTAWOWA
ZESPOŁU PAŁACOWEGO

OD 17go PAŹDZIERNIKA
ZAPRASZAJĄ

INFORMACJE 71 315 80 17

Ze względów epidemicznych zwiedzanie ekspozycji nie jest możliwe. Informacja o ponownym otwarciu wystawy będzie dostępna na stronie twardogora.pl, stronie oraz fanpage'u Biblioteki Publicznej.

Nowa Kierownik

Urszula Debera została nowym kierownikiem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Twardogórze. W trakcie postępowania dotyczącego naboru na wolne stanowisko spełniła wymogi formalne, wykazała się dużą wiedzą merytoryczną oraz bardzo dobrą znajomością wymaganych przepisów prawa. Urszula Debera zastąpi dotychczasową kierownik - Bożenę Dżugaj, która przechodzi na emeryturę. Pani Bożenie dziękujemy za dotychczasową pracę na rzecz Gminy Twardogóra, Pani Urszuli gratulujemy i życzymy sukcesów oraz satysfakcji z wykonywanej pracy.

Nowa Dyrektor

W poniedziałek 29 czerwca br. komisja konkursowa obradująca w Urzędzie Miasta i Gminy w Twardogórze wyłoniła nowego Dyrektora Miejskiego Przedszkola w Twardogórze. Stanowisko objęła Agata Jesionka, Sołtys Domasławic, wieloletni pracownik placówki. Od 1 września 2020 r. zastąpiła dotychczasową dyrektorkę - Iwonę Palko.

45 lat pracy

Wanda Zabawa, nauczycielka z pasją i wspianą wychowawcą w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Twardogórze, po 45 latach nieprzerwanej pracy - żegna się ze szkołą i ze swoim zawodem. W ostatnim dniu pracy koleżanki z grona pedagogicznego oraz uczniowie uroczystie pożegnali ją kwiatami i życzeniami. Wręczono również okolicznościową nagrodę Starosty Oleśnickiego.

Doposazamy nasze szkoły

Szkoła Podstawowa w Grabownie Wielkim, dzięki staraniom Gminy Twardogóra, Centrum Usług Wspólnych Gminy oraz Dyrektora Szkoły uzyskała 100% dofinansowania w wysokości 75 tysięcy złotych na pracownię przyrodniczą wyposażoną w nowoczesne pomoce dydaktyczne do biologii, geografii, chemii i fizyki. W ramach rządowej dotacji zostały zakupione m. in. moduły doświadczalne, mapy ściennie, termometry, preparaty biologiczne, mikroskopy, plansze demonstracyjne, probówki, globusy, modele chemiczne i biologiczne, gry edukacyjne oraz zestawy do przeprowadzania eksperymentów podczas lekcji chemii i fizyki. Wykorzystanie odpowiednich pomocy sprawi, że lekcje będą atrakcyjniejsze, a materiał łatwiejszy do przyswojenia. Tym samym pozytywnie wpłynie to na rozwój poznawczy uczniów, a nauczyciel otrzyma wszystko, czego potrzebuje do realizacji podstawy programowej z danego przedmiotu. Ponadto, w okresie wakacyjnym w klasie, w której powstała pracownia przyrodnicza, został przeprowadzony kapitalny remont: tj. odmalowano salę, pociągnięto węzeł

sanitarny oraz stworzono zaplecze na wyżej wymienione pomoce dydaktyczne. Powstały również dodatkowe punkty elektryczne do podłączenia laptopów dla uczniów, co pozwoliło stworzyć multimedialną pracownię dydaktyczną. W zeszłym roku takie samo dofinansowanie otrzymała Szkoła Podstawowa w Goszczu.

Gmina Twardogóra pozyskała również dofinansowanie z Ministerstwa Cyfryzacji w wysokości 145 tysięcy złotych na zakup 69 laptopów wraz z niezbędnym oprogramowaniem. Sprzęt, który uzupełnił wyposażenie szkół jest do dyspozycji uczniów i nauczycieli.

Posprzątali "świat"

Zgodnie z wieloletnim zwyczajem - w piątek, trzeciego weekendu września - ekipy uczniów i przedszkolaków twardogórskich szkół i przedszkoli, wyposażone w worki i rękawiczki, rozprawiły się odpadami pozostawionymi w przestrzeni publicznej na terenie naszej gminy. Tegorocznej proekologicznej akcji, która w Twardogórze organizowana była już kolejny rok z rzędu, przyświecało hasło: "Plastik? Rezygnuję. Redukuję. Segreguję." W tym roku, zgodnie z hasłem przewodnim, orga-

nizatorzy akcji chcieli zwrócić uwagę społeczeństwa na problem plastiku w środowisku.

W tegorocznej akcji „Sprzątania Świata” udział wzięło łącznie ok. 725 uczestników – ze wszystkich gminnych szkół podstawowych (w Goszczu, w Grabownie Wielkim i w Twardogórze), Miejskiego Przedszkola, a także z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych im. Jarosława Iwaszkiewicza w Twardogórze. Podczas akcji zebrano łącznie ponad 100 worków odpadów.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Twardogórze

Szczegółne warunki nauczania

W gminnych placówkach oświatowych rok szkolny powitało 991 uczniów i 426 przedszkolaków, a także 171 nauczycieli. Dyrekcje szkół – jak co roku – dołożyły najwyższych starań, by jak najlepiej przygotować swoje placówki na nowy rok. Tym razem jednak chodziło nie tylko o wakacyjne remonty, ale również o przygotowanie się do pracy w reżimie sanitarnym. Najważniejsze jest bezpieczeństwo zarówno uczniów, jak i pracowników szkoły – zgodnie powtarzano podczas spotkań dyrektorów szkół z burmistrzem Pawłem Czulińskim. Szczegółowe wytyczne dotyczące środków ostrożności znajdziemy na stronach każdej ze szkół oraz przedszkola. By maksymalnie ograniczyć możliwość spotkania się dzieci np. na korytarzach, wykorzystywane są m.in. różne wejścia do budynku czy osobne szatnie lub toalety. W szkołach, w których jest to możliwe, uczniowie przebywają w różnych ich częściach, tzw. segmentach budynku. Nieco inaczej zorganizowane jest również wydawanie posiłków w szkolnych stołówkach. Zajęcia poszczególnych klas rozłożone są w czasie. Inny jest układ przerw między lekcjami.

Awansowały

25 sierpnia burmistrz Paweł Czuliński wręczył akty nadania stopnia awansu nauczyciela mianowanego twardogórskim pedagogom: Justynie Marszałek z Miejskiego Przedszkola oraz Magdalenie Jaworskiej ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II w Twardogórze. Chwilę wcześniej obydwie nauczycielki złożyły stosowne ślubowanie. Do gratulacji złożonych przez burmistrza dołączyły: Wioletta Cijka, pełniąca obowiązki dyrektora Centrum Usług Wspólnych w Twardogórze, a także Dorota Siemaszko-Babij, dyrektor SP2 w Twardogórze. Uroczystość odbyła się podczas spotkania w sprawie rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Kolejny awans za nimi

Dofinansowali działania proekologiczne

Dzięki dotacji w kwocie ponad 16 tysięcy złotych z WFOŚiGW we Wrocławiu, gmina Twardogóra usunęła 47,66 Mg wyrobów zawierających azbest z 23 nieruchomości. Łączna wartość wykonanych prac wyniosła 25 337,78 złotych. Dofi-

nansowanie pochodzi z „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”.

17 gospodarstw rolnych z terenu naszej gminy skorzystało z możliwości

zagospodarowania ponad dwóch ton odpadów porolniczych. Łączny koszt tej operacji to 2 179,61 zł, z czego 1 123,50 zł Gmina pozyskała ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Spotkanie konsultacyjno-rekreacyjne dotyczące zagospodarowania twardogórskiego pałacu cieszyło się sporym zainteresowaniem mieszkańców

POMYSŁY NA PAŁAC

Podczas spotkania oddano blisko 300 głosów

28 czerwca mieszkańcy gminy Twardogóra spotkali się w parku barokowym by porozmawiać o przyszłości zabytku i przyległego do niego terenu. Powodem spotkania były konsultacje społeczne, których celem było wypracowanie koncepcji zagospodarowania barokowego pałacu (dawnego internatu) wraz z przylegającym do niego zabytkowym parkiem. Ta impreza kończyła cykl, trwający od 16 czerwca, w ramach którego odbyły się wcześniej:

- trzy spotkania konsultacyjne z wybranymi grupami związanymi bezpośrednio z obiektem – obecnie lub w możliwej przyszłości: pracownikami Urzędu i jednostek gminnych, radnymi, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz innymi liderami społeczności lokalnej, a także – z dziećmi i młodzieżą (9-16 lat);
- zbieranie opinii mieszkańców drogą mailową oraz na gminnym facebooku;
- ankieta konsultacyjna.

Mieszkańcy mogli wyrazić swoją opinię o propozycjach zagospodarowania pałacu i parku, dowiedzieć się więcej o ich przeszłości i teraźniejszości oraz wypełnić kwestionariusz ankiety konsultacyjnej. Na dwóch tablicach konsultacyjnych mieszkańcy mieli możliwość wyrażenia poparcia dla pomysłów wypracowanych na wcześniejszych etapach konsultacji poprzez umieszczenie na odpowiedniej tablicy naklejki. Pod takie głosowanie poddano następujące propozycje:

- Centrum Kulturalno-Edukacyjne / Centrum Organizacji Pozarządowych / Dom Kultury,
- Publiczne Przedszkole i Żłobek.

Na trzeciej tablicy uczestnicy spotkania mogli natomiast zgłosić własny pomysł (wpisując go na tablicę) lub poprzeć jedną z zapisanych już wcześniej propozycji, także za pomocą naklejki.

Każdy mieszkaniec mógł oddać jeden głos, wspierając w ten sposób tylko jeden pomysł, lub dwa albo trzy głosy, jeśli uważał, że wspierane przez niego inicjatywy dadzą się zrealizować na terenie pałacu i parku, nie kolidując ze sobą.

Bez wątpienia największym poparciem wśród mieszkańców cieszyła się idea nadania pałacowi funkcji kulturalno-edukacyjnej poprzez ulokowanie w nim **Centrum Kulturalno-Edukacyjnego** (Twardogórskiego Centrum Kultury i Nauki – padało jeszcze wiele innych propozycji nazw dla takiej instytucji). Zakres działalności i kształt organizacyjny Centrum wymagać będzie osobnych de-

Barokowy pałac w Twardogórze może stać się otwartym dla mieszkańców i wszystkich gości zielonym i aktywnym centrum gminy. Radni Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza zabezpieczyli 200 tys. zł w budżecie gminy na dokumentację projektową.

– *Przyszłość pałacu nie jest nam obojętna, co pokazała ilość oddanych głosów i złożonych propozycji* – mówi burmistrz Paweł Czuliński

– *Dziękuję mieszkańcom oraz radnym za aktywny udział w spotkaniu, pracownikom ZGM, ZGK, GOSiR, Bibliotece, strażakom OSP oraz urzędnikom za organizację wydarzenia i współpracę. To pierwsze tego typu spotkanie i na pewno nie ostatnie, bo warto rozmawiać by wspólnie wypracować najlepsze rozwiązania. Przed nami długa droga i już dziś warto ją rozpocząć* – dodaje

cyzji władz gminy. Koncepcja ta uzyskała 101 głosów na tablicach konsultacyjnych i 70 głosów w wynikach ankiety przeprowadzanej w punkcie konsultacyjnym.

Licznych zwolenników (40

głosów na tablicach konsultacyjnych i 30 głosów w wynikach ankiety), lecz także licznych przeciwników (19 głosów przeciw), miał pomysł przeznaczenia części obiektu na potrzeby **publicznego przedszkola i żłobka**. Realizacja tego zamierzenia wymagać będzie gruntownej przebudowy skrzydeł pałacu, możliwe też, że stałego wydzielienia części parku na potrzeby tych instytucji.

Wielu mieszkańców chciałoby również podkreślenia reprezentacyjnego charakteru budynku i jego otoczenia. Stąd płyną pomysły na umieszczenie tam **kompleksu restauracyjno-hotelowego** z dużą salą bankietową i/lub salami konferencyjnymi. Za takim rozwiązaniem oddano 26 głosów. Spełnienie wszystkich oczekiwań mieszkańców wyrażonych podczas konsultacji jest z pewnością niemożliwe. Nawet wyjście naprzeciw najczęściej artykułowanym postulatom zależeć będzie w znacznym stopniu od technicznych możliwości realizacji i pogodzenia w przestrzeni pałacu i parku preferowanych funkcji: centrum kulturalno-edukacyjnego, przedszkola i żłobka, restauracji i hotelu z salą bankietową. To zaś rozstrzygać się będzie na etapie prac nad koncepcją architektoniczną oraz ustaleń konserwatorskich dotyczących możliwego zakresu ingerencji w tkankę obiektu. Kluczowy wydaje się dalszy los skrzydeł budynku.

Na uczestników spotkania czekało sporo dodatkowych atrakcji. Dużą popularnością cieszył się **spacer z przewodnikiem**, w którym wzięło

udział aż 11 grup. Zwiedzających po pałacu oprowadzała Dorota Śliwak – pasjonatka historii, prowadząca bloga lektorium znanego z cyklu „Niedziela z historią”. Mieszkańcy mogli poznać historię dawnego internatu, zwiedzić wystawę przygotowaną przez pracowników Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy im. Władysława Stanisława Reymonta w Twardogórze oraz zrobić sobie **zdjęcie z postaciami historycznymi**, w które wcielił się aktorzy Teatru Poza. Ponadto na najmłodszych czekały atrakcje na świeżym powietrzu w postaci **darmowych łodów, zjeżdżalni pontonowej, laserowego paintballu oraz eurobungee** – nie zabrakło również kolorowanek i puzzli. Nad bezpiecznym przebiegiem spotkania czuwali strażacy z OSP w Twardogórze oraz pracownicy GOSiR. Niestety z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych główna atrakcja wieczoru, czyli seans filmu Kogel Mogel 3 musiał zostać odwołany. Raport z przeprowadzonych konsultacji został przedłożony radnym. Podczas prac w komisjach określą oni ostateczny zakres projektu wraz z przeznaczeniem budynku i parku.

– *Przez lata nie udało się wypracować planu i pomysłu na to miejsce. Dzięki rozmowom z mieszkańcami uda nam się tego dokonać.* – mówi burmistrz Czuliński

– *Do końca roku planujemy wyłonić projektanta i rozpocząć prace nad dokumentacją techniczno-projektową.* – dodaje

Jerzy Cholewa (były dyrektor internatu) i Wanda Zabawa (emerytowana nauczycielka ZSP) wspominali historię obiektu

Zapraszamy do zapoznania się z istotnymi informacjami przygotowanymi przez Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Twardogórze

PORADNIK PACJENTA

E-USŁUGI

Zachęcamy do korzystania z naszych e-usług, co ułatwi Państwu dostęp do świadczeń zdrowotnych

E-RECEPTA

Korzyści dla pacjenta:

- większa elastyczność – możliwość wykupienia leków w różnych aptekach (nie tracąc refundacji) lub częściowej realizacji e-recepty
- większa wygoda – e-recepty nie można zgubić, można ją otrzymać SMS-em lub e-mailem, zawsze jest dostępna na Internetowym Koncie Pacjenta
- oszczędność czasu – nie trzeba iść do lekarza po kolejną e-receptę, w przypadku chorób przewlekłych można ją otrzymać SMS-em lub e-mailem
- mniejsze ryzyko błędu – e-recepta jest zawsze czytelna. To eliminuje sytuacje, w których aptekarz nie może odczytać nazwy leku czy jego dawki
- łatwiejsza dostępność – można upoważnić dowolną osobę przez Internetowe Konto Pacjenta i to ona otrzyma e-receptę SMS-em i wykupi leki – nie trzeba samemu iść do apteki

E-SKIEROWANIE

Korzyści dla pacjenta:

- mniej formalności – nie trzeba dostarczać oświadczenia skierowania do placówki medycznej – wystarczy telefon i zdalna rejestracja
- oszczędność czasu – rozwiązany problem nieczytelności skierowań, który często oznacza ponowny kontakt pacjenta z lekarzem
- większa wygoda – wyeliminowane ryzyko zgubienia skierowania, pacjent ma wgląd do wy-

stawionych e-skierowań na swoim Internetowym Koncie Pacjenta

INTERNETOWE KONTO PACJENTA

Warto założyć konto w IKP, bo dzięki niemu będziesz mieć dostęp do indywidualnych informacji na temat:

- miejsc, w których możesz się leczyć
- świadczeń (wraz z kwotami), których udzielono Ci w ramach NFZ
- prawa do świadczeń opieki zdrowotnej – czy je masz i na jakiej podstawie
- wyrobów medycznych i leków (wraz z wysokością refundacji), które były Tobie zlecone
- upoważnień do dokumentacji medycznej, które przekazujesz swoim bliskim
- zgód na świadczenia zdrowotne, które wyrażasz
- zaświadczeń lekarskich w czasie choroby i macierzyństwa, które wystawili Ci lekarze
- wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne, którą płacisz
- e-recept, e-skierowań, e-zwolnień, które wystawiają Ci lekarze

IKP prócz oferty informacyjnej daje też możliwość załatwienia różnych spraw, np.:

- uzyskasz recepty na leki bez konieczności wizyty u lekarza, jeśli kontynuujesz leczenie,
- otrzymasz recepty od pielęgniarki lub położnej – zarówno po tradycyjnej wizycie, jak i po konsultacji telemedycznej (na odległość)
- złożysz wniosek o kartę EKUZ

- upoważnisz inną osobę do dostępu do Twoich danych medycznych lub informacji o stanie Twojego zdrowia

Jak zalogować się do Internetowego Konta Pacjenta

1. Wejdź na www.pacjent.gov.pl.
2. Wybierz jeden ze sposobów logowania:
 - za pomocą profilu zaufanego (zadeklarowanym do nas pacjentom, pomagamy założyć i potwierdzić profil zaufany)
 - za pomocą e-dowodu

Informacji w sprawie IKP udzielają konsultanci Telefonicznej Informacji Pacjenta. Zadzwoń na numer: 800 190 590.

Jeżeli masz problem z logowaniem się do systemu.

Osoby, które nigdy nie korzystały z internetu i nie czują takiej potrzeby, mogą upoważnić kogoś bliskiego do obsługi ich konta. To wygodne, ale nie musisz z tego korzystać.

Wszystkie dokumenty takie jak: e-recepta czy e-skierowanie, lekarz może wydrukować i przekazać w razie potrzeby w postaci papierowej.

Ale możesz także spróbować, poprowadzimy Cię krok po kroku od poniedziałku do piątku w dni robocze w godz. 08:00 – 13:00 w budynku „B” administracji SZPZOZ w Twardogórze. Szczegółowe informacje można uzyskać pod nr telefonu 71 3150573. Zachęcamy wszystkich pacjentów do zakładania IKP.

PROCEDURY

Aktualne wytyczne dotyczące postępowania w POZ

PRZYKŁADOWY HARMONOGRAM DNIA PRACY LEKARZA POZ:

- teleporady
- szczepienia i bilanse
- wizyty osobiste pacjentów zakwalifikowanych w trakcie teleporady
- wizyty domowe u pacjentów po wcześniejszym zakwalifikowaniu w trakcie teleporady

KĄŻDY PACJENT ODWIEDZAJĄCY NASZE JEDNOSTKI POWINIEN MIEĆ:

- zabezpieczone usta i nos maseczką
- odfekasowane ręce
- zmierzoną temperaturę
- wypełnioną ankietę o stanie zdrowia, czyli braku objawów takich jak: gorączka, duszność, kaszel, utrata węchu, zaburzenia smaku oraz oświadczenie o przestrzeganiu zasady ograniczania rozprzestrzeniania się wirusa, tj. o braku kontaktu z osobą/osobami z potwierdzonym lub prawdopodobnym przypadkiem zakażenia SARS-CoV-2

W celu przyspieszenia procedury TRIAGE i ograniczenia pod jednostkami kolejek pacjentów, udostępniamy na stronie internetowej www.przychodnia.twardogora.pl ankietę dla osób, które mogą wydrukować ją wcześniej i wypełnić przed przyjściem do danej jednostki.

ZASADY POSTĘPOWANIA Z PACJENTEM PODCZAS TELEPORADY:

- pacjent kontaktuje się telefonicznie z POZ w celu ustalenia terminu porady* osobistej lub teleporady (w przypadku dzieci do 2 rż. porada ma zawsze formę osobistą)
- w przypadku gdy lekarz POZ nie stwierdzi objawów kwalifikujących do skierowania na badanie w kierunku SARS-COV-2**, a stwierdzi występowanie objawów infekcji, umawia następną teleporadę w ciągu 3-5 dni od pierwszej wizyty
- podczas drugiej teleporady lekarz POZ w przypadku braku objawów spełniających kryteria skierowania na badanie w kierunku SARS-

CoV-2**, może umówić wizytę osobistą w POZ

- natomiast w przypadku stwierdzenia wystąpienia objawów kwalifikujących do zlecenia badania w kierunku SARS-COV-2, lekarz POZ zleca test** za pośrednictwem aplikacji gabinet.gov.pl oraz przekazuje pacjentowi informację o drive thru (mobilnych punktach pobrań), w których można wykonać badanie (informując go o konieczności unikania transportu publicznego)
- lekarz POZ zgłasza do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (PSSE) pacjenta z podejrzeniem zakażenia SARS-COV-2 wypełniając formularz ZLK1 w systemie gabinetowym lub w aplikacji gabinet.gov.pl. Pacjent samodzielnie (jeśli umożliwia mu to jego sytuacja zdrowotna) udaje się do drive thru celem realizacji badania. Wymaz jest przekazywany do laboratorium z listy dostępnej w systemie EWP***
- laboratorium przeprowadza badanie i wpisuje w EWP informację o wyniku testu. Jest ona widoczna dla lekarza POZ w gabinet.gov.pl, dla pacjenta w Internetowym Koncie Pacjenta

oraz w systemie EWP***dostępnym dla Wojewódzkich i Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych

- lekarz POZ informuje pacjenta o wyniku dodatnim i o konieczności udania się do oddziału zakaźnego/obserwacyjno - zakaźnego****gdzie podejmowana jest decyzja o przyjęciu do szpitala, rozpoczęciu izolacji w izolatorium albo o izolacji domowej. Lekarz szpitala wprowa-

dza adnotację o izolacji domowej w systemie gabinet.gov.pl,***** natomiast o hospitalizacji lub skierowaniu do izolatorium w rejestrze COVID-19.*****

* W przypadku ciężkiego przebiegu choroby pacjenci powinni być testowani w warunkach szpitalnych.

** Zlecenie testu po teleporadzie jest możliwe tylko pod warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie chorób zakaźnych powodujących powstanie obowiązku hospitalizacji,

izolacji lub izolacji w warunkach domowych – tj. stwierdzone i udokumentowane kliniczne objawy tej choroby: temperatura ciała powyżej 38°C, kaszel i duszności oraz utrata węchu lub smaku.

***EWP - system teleinformatyczny, do którego laboratoria raportują wyniki badań.

**** Lekarz POZ informuje szpital z oddziałem zakaźnym o przekazaniu pacjenta z potwierdzonym COVID-19.

***** Dostępne od 1 października 2020 r.

***** W sytuacji braku możliwości wpisania do gabinet.gov.pl, informację przekazuje się do PSSE, które wprowadza ją do EWP.

TELEPORADA

- CO PACJENT WIEDZIEĆ POWINIEN

1

PRZEMYŚL WCZEŚNIEJ
PROBLEMY ZDROWOTNE,
KTÓRE CHCESZ OMÓWIĆ

2

ZADBAJ
BY W TWOIM ZASIĘGU BYŁY DOSTĘPNE:

- OPAKOWANIA LEKÓW, KTÓRE STOSUJESZ,
- KARTY INFORMACYJNE Z DOTYCHCZASOWEGO LECZENIA, NP. SZPITALNEGO,
- WYNIKI POMIARÓW WYKONYWANYCH W DOMU, NP. CIŚNIENIE, GLUKOZA,
- DOWÓD OSOBISTY,
- KARTKA I DŁUGOPIS.

3

BĄDŹ CIERPLIWY
W OCZEKIWANIU NA TELEPORADĘ

4

ODBIERZ OSOBIŚCIE
TELEFON OD LEKARZA

5

UPRZEDŹ LEKARZA
O KŁOPOTACH ZE SŁUCHEM

6

PROWADŹ ROZMOWĘ
W MIEJSCU UMOŻLIWIAJĄCYM
WZAJEMNE, DOBRE SŁYSZENIE SIĘ

7

PRZEKAZUJ
KRÓTKIE I KONKRETNE INFORMACJE

NASZE USŁUGI

SZPZOK w Twardogórze

Jednostka posiada sprzęt adekwatny do rodzaju oferowanych świadczeń, dogodne i bezpieczne warunki oczekiwania na wizytę oraz pomieszczenia łatwo dostępne, szczególnie dla osób niepełnosprawnych. Kontakt z pacjentem obcojęzycznym, ułatwiają nam „Karty wywiadu” opracowane w językach: włoskim, angielskim, ukraińskim, rosyjskim, portugalskim, niemieckim, francuskim i hiszpańskim. W kontakcie z osobą głuchą, przydatnym dla nas narzędziem do komunikacji jest: „Karta komunikacji z osobą głuchą”.

Realizacja porad lekarskich w warunkach ambulatoryjnych, w domu świadczeniobiorcy oraz porad lekarskich udzielanych na odległość przy użyciu systemów łączności.

Porada lekarska w warunkach ambulatoryjnych

1. Pacjent może zarejestrować się:

- zgłaszając się osobiście od godz. 07:30,
- uzgadniając termin telefonicznie od godz. 07:30,
- za pośrednictwem osoby trzeciej, w:
 - Przychodnia Rejonowa – Specjalistyczna ul. Ludwika Waryńskiego 10 w Twardogórze, numery telefonów: 71 315 80 41, 71 315 80 09, 71 396 15 00,
 - Wiejski Ośrodek Zdrowia, Grabowno Wielkie 112, nr telefonu: 71 314 86 25,
 - Wiejski Ośrodek Zdrowia, Goszcz, ul. Rynek 18, nr telefonu: 71 398 70 76,
- drogą elektroniczną, za pomocą serwisu e-Rejestracji na stronie internetowej przychodnia.twardogora.pl

2. Z wyprzedzeniem rejestrujemy 10 miejsc do każdego lekarza, w tym: 4 miejsca poprzez dokonanie zgłoszenia w rejestracji: osobiście, telefonicznie lub przez osoby trzecie, natomiast poprzez portal elektroniczny 6 miejsc. Łącznie do każdego lekarza rejestrujemy 25 osób.

3. Stany nagłe (stan nagłego zagrożenia zdrowotnego, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub

uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagające podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia) przyjmowane są natychmiast, czyli do 15 minut od chwili przybycia.

4. Kiedy stan pacjenta jest stabilny (np. w chorobach przewlekłych), jeśli pacjent nie skarży się na gorsze samopoczucie bądź w przypadku kontynuacji leczenia, jeśli termin kolejnej wizyty nie został określony na poprzedniej wizycie, a w rejestracji nie ma już w dniu zgłoszenia wolnych miejsc, pacjentowi zostaje wyznaczony dzień kolejny lub termin z nim uzgodniony.

5. W przypadku rezygnacji z umówionej wizyty, pacjent ma obowiązek zgłoszenia tego faktu w rejestracji, celem zwolnienia miejsca dla innego pacjenta.

Porada lekarska udzielana w domu świadczeniobiorcy tzw. wizyta domowa

1. Porady lekarskie udzielane w domu pacjenta realizowane są w przypadkach uzasadnionych stanem zdrowia, przy braku możliwości jej uzyskania w miejscu udzielania świadczeń.

2. Zgłoszenia dokonuje się w rejestracji: osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem osoby trzeciej w godz. 08:00-10:00.

3. Dokonując zgłoszenia należy wskazać: imię, nazwisko, wiek i adres pobytu pacjenta, powód zgłoszenia w ocenie osoby zgłaszającej (np. przypadek stabilny, pilny czy nagły), osobę do kontaktu oraz jej numer telefonu.

4. Rejestracja nie uwzględnia w terminarzu, zgłoszeń do stanów nagłych (stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagających podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia), do których należy wezwać zespół ratownictwa medycznego.

5. W pozostałych przypadkach, lekarz oddzwania do osoby wskazanej do kontaktu w godz. 11:30-13:00, i na podstawie zebranego wywiadu podejmuje dalsze decyzje.

Porada lekarska udzielana na odległość - teleporada

1. Zgłoszenia dokonuje się w rejestracji: telefonicznie osobiście lub za pośrednictwem osoby trzeciej w godzinach pracy rejestracji 08:00-10:00.

2. Dokonując zgłoszenia należy wskazać: imię, nazwisko, wiek pacjenta, osobę do kontaktu (pacjenta, opiekuna prawnego pacjenta bądź osobę uprawnioną przez pacjenta) oraz jej numer telefonu.

3. Lekarz oddzwaniając w godz. 12:00-13:00 do osoby wskazanej do kontaktu, udziela oczekiwanej porady w zakresie:

- skonsultowania z lekarzem otrzymanych wyników badań laboratoryjnych,
- zwiększenia lub zmniejszenia dawki zaordynowanych leków.

SZPZOK w Twardogórze prowadzi coroczne badanie opinii pacjenta. Narzędzie (ankieta) dostępne na naszej stronie internetowej: przychodnia.twardogora.pl, służy do uzyskania wiedzy na temat doświadczeń, oczekiwań i preferencji pacjentów oraz identyfikacji i hierarchizacji problemów w naszej jednostce, a jej wyniki służą nam do zwiększania jakości udzielanych świadczeń.

Nasza strona internetowa to także przydatne informacje, cennik usług, programy profilaktyczne, druki dla pacjentów i wiele innych.

O ile zamięłowanie do historii może być czymś naturalnym u absolwentki studiów o kierunku informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, o tyle studia podyplomowe z informatyki w zakresie budowania kompetencji cyfrowych i wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych, to trochę zaprzeczenie „żywego słowa”. Skąd zatem ta właśnie forma przekazu tak pięknie się rozwinięła u Pani?

D.Ś.: Uważam, że forma przekazu informacji powinna być zawsze dopasowana do okoliczności. Internet jest najlepszym narzędziem, które pozwala udostępnić teksty i obrazy tak, aby w każdej chwili zainteresowana osoba mogła je wyszukać, czytać i oglądać. Gdy jednak mamy możliwość odwiedzenia osobiście jakiegoś miejsca, to najlepszym dopełnieniem takiej interakcji jest zawsze obecność przewodnika, który potrafi „wciągnąć” nas w historię i klimat miejsca. A wycieczki i opowiadanie o historii regionu mają swój początek w mojej pierwszej pracy - we wrocławskiej szkole podstawowej byłam również koordynatorem edukacji regionalnej, która była wówczas realizowana jako ścieżka międzyprzedmiotowa.

Podobne spacery pod Pani przewodnictwem odbywały się wokół twardogórskiego Rynku (np. podczas Dni Twardogóry), a nawet po terenie zespołu pałacowego w Goszczu. Czy nie wynika to z przekonania, że popularyzowanie historii naszej Małej Ojczyzny za pośrednictwem internetowego bloga jest mniej skuteczne, od takich „żywych” prelekcji?

D.Ś.: Są to działania o nieco innym charakterze. Mogą się wspaniale dopełniać - zachęcić internautę do odwiedzenia naszej gminy, a turyście, który już u nas był, umożliwiają wirtualny powrót do tych informacji, które najbardziej go zaciękawiały. Ze względu na łatwość dostępu, brak ograniczeń wynikających z miejsca i czasu, to jednak blog i jego strony w mediach społecznościowych mają największy zasięg i tym samym pozwalają przekazać najwięcej. Dodatkowo dzieje się to w formie naj-

Rozmowa z...

DOROTĄ ŚLIWAK

pasjonatką historii, pedagogiem i blogerką

bardziej lubianej przez odbiorcę. Na blogu zawsze jest najwięcej informacji w formie tekstu. Facebook to miejsce na krótki opis i tu spływa najwięcej komentarzy użytkowników, a Instagram jest dla wzrokowców. Wspaniale, że mieszkańcy dzielą się informacjami i wspomnieniami. Na Facebooku na przykład próbowaliśmy niedawno wspólnie ustalić, gdzie znajdowała się mała zaporą, którą uwieczniono na pocztówce z 1942 roku. Bardzo miłe jest również to, że wielu Twardogórczan od lat mieszkających w innych rejonach Polski albo za granicą, jest regularnymi czytelnikami „Niedzieli z historią”.

Nie czuje się Pani osamotniona w swej trosce o naszą historię,

o zagrożone zniszczeniem, bądź zapomnieniem artefakty, które są dorobkiem minionych pokoleń, a obecnie mogłyby tworzyć wspólny dorobek kultury?

D.Ś.: Zajmuję się przede wszystkim popularyzowaniem wiedzy. Z dbaniem o dobrą kulturę jest podobnie jak z ochroną przyrody. Sam akt prawny mówiący o tym, że na przykład żółt błotny jest gatunkiem chronionym, nie zagwarantuje mu bezpieczeństwa. Ważne jest, aby jak najwięcej osób miało o tym wiedzę i respektowało potrzebę jego ochrony.

Uważam też, że dla zachowania dóbr kultury wiele osób robi obecnie bardzo dużo i każdy może łatwo dołożyć do tego swoją cegiełkę. Na przykład jest dziś bardzo łatwo podzielić się

historyczną fotografią - wystarczy do tego smartfon i chęć. To w skali mikro. A w skali makro - wystarczy spojrzeć na wieżę naszej pięknej bazyliki, na zadbane kościoły drewniane, na piękną bramę pałacową, na dwa odnowione budynki kompleksu pałacowego w Goszczu. Oczywiście zawsze można i należy zabiegać o więcej, co też od lat robią nasi samorządowcy.

Pracuje Pani z młodzieżą szkolną, ale w spacerach wokół twardogórskiego rynku uczestniczyły grupy seniorów. Czym - poza wiekiem - różnią się te dwie grupy odbiorców?

D.Ś.: Oprawadałam również grupy, w których turyści mieli od 3 do ponad 80 lat. Myślę, że znacznie więcej niż różnic jest cech wspólnych. Wszyscy lubią zadawać pytania, łączyć nowe informacje z posiadaną już wiedzą. Wszyscy lubią, aby informacje stricte historyczne przeplatać anegdotami i aby opowieść pozostawiała też miejsce dla wyobraźni. Doskonale sprawdzają się tu nasze twardogórskie legendy, które spisała pani Bożena Hołubka. A różnice? Niewielkie. Najmłodsi po prostu odkrywają historię - jest to dla nich nowe i inspirujące doświadczenie, a starsi uzupełniają swoją wiedzę i często dzielą się ze mną wspomnieniami. Historii uczymy się przecież przez całe życie.

Pasje bywają „zazdrosne” o najbliższą rodzinę. Czy i jak udało się Pani pogodzić te dwie najważniejsze sfery życia?

D.Ś.: Zbieranie i udostępnianie materiałów historycznych jest dziś bardzo łatwe. Nie jest to bardziej absorbujące od czytania książek czy przeglądania internetu w innych celach. Wystarczy pewna uważność i ocena czytanych materiałów pod kątem związków z naszym miastem i gminą. Przydaje się dobra pamięć. Myślę jednak, że jest wiele pasji, które są znacznie bardziej wymagające pod względem czasu i środków. Nie jestem typem kolekcjonera, który pragnie mieć oryginały dokumentów tylko dla siebie. Jak chyba każdego bibliotekarza cieszy mnie przede wszystkim udostępnianie, dzielenie się, a to jak na razie udaje mi się realizować.

Edukacyjny spacer po zabytkowym pałacu, który poprowadziła Dorota Śliwak przyciągnął sporą grupę mieszkańców

PRZEGLĄD WYDARZEŃ SPORTOWYCH I REKREACYJNYCH

Międzynarodowy bieg uliczny i zawody wędkarskie

13 września, na twardogórskim Rynku, odbyła się rywalizacja w ramach XXVI Międzynarodowego Biegu Ulicznego o Puchar Przewodniczącego Rady Miejskiej w Twardogórze. Organizatorami imprezy byli: Przewodniczący Rady Miejskiej w Twardogórze, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Twardogórze, we współpracy z Powiatową Państwową Strażą Pożarną w Oleśnicy, Ochotniczą Strażą Pożarną w Twardogórze i Międzyszkolnym Ludowym Klubem Sportowym „Echo”.

Bieg rozegrał się – ze startem i metą w Rynku – na 5 km pętli wzdłuż

twardogórskich ulic: Ratuszowej, Ogrodowej, Krzywej, Stolarskiej i Plac Piastów.

Najpierw rozstrzygnięto rywalizację uczniów ze szkół podstawowych z terenu Gminy Twardogóra – w kilku kategoriach wiekowych dla dziewcząt i chłopców. Zwyciężyła Szkoła Podstawowa w Goszczu, drugie miejsce Szkoła Podstawowa nr 2 w Twardogórze im. Jana Pawła II, a trzecie – Szkoła Podstawowa w Grabownie Wielkim.

W biegu na 5 km zwyciężył Marcin Suszczewski (Wrocław), a spośród mieszkańców naszej gminy – Igor Olszański (XV lokata). Biegu głów-

Mieszkańcy gminy jak zwykle nie zawiedli

ny (na 10 km) najszybciej pokonał Damian Dyduch (Kępno), a spośród twardogórczan – Mateusz Harzowski na XVII miejscu. Do mety dotarło 198 zawodników. Przewodniczący Mieczysław Kowalski pogratulował wszystkim uczestnikom zawodów, zwycięzcom, trenerom, nauczycielom i opiekunom – zwłaszcza najmłodszych sportowców. Podziękował też wszystkim zaangażowanym w organizację imprezy, a także policji, strażakom, służbom medycznym, licznej grupie wolontariuszy oraz wszystkim osobom i organizacjom za pomoc w organizacji Biegu, oraz dbanie o sprawny i bezpieczny przebieg zawodów. A kibicom – za

wspianą doping. Szczegółowa klasyfikacja dostępna na stronie gosir.twardogora.pl

Wcześniej – w godzinach porannych – odbyły się spławikowe zawody wędkarskie o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Twardogóra, które rozegrano na zbiorniku rekreacyjnym przy ulicy Gdańskiej. Zwycięzcami rywalizacji zostali: Marcin Małaniak (juniorzy) i Włodzimierz Frąszczak (seniorzy). Organizatorem zawodów był Zarząd twardogórskiego Koła Polskiego Związku Wędkarskiego nr 24.

Obydwie imprezy odbyły się w ramach tegorocznej edycji Dni Karpia.

Twardogórska impreza zawsze gromadzi sporą grupę miłośników biegania

Zawody wędkarskie to już tradycja obchodów Dni Karpia

Dotacje dla dwóch klubów

Ministerstwo Sportu przyznało dofinansowanie w ramach Rządowego Programu „KLUB”. Wśród beneficjentów znalazły się: MLKS Echo Twardogóra, który otrzyma (klub dwusekcyjny) 15 tys. zł, a także GKS Lotnik Twardogóra, któremu (klub jednosekcyjny) przyznano 10 tys. zł. Celem Programu jest wsparcie małych i średnich grup sportowych, gdzie niejednokrotnie objawiają się sportowe talenty. Dla każdego z klubów to zastrzyk środków finansowych, który pozwala na lepszą realizację statutowej działalności. Środki z Programu można przeznaczyć na: wynagrodzenie szkoleniowców, organizację obozów sportowych, czy zakup sprzętu. Dodatkowo kluby mogą zdecydować o przeznaczeniu wszystkich środków na wsparcie pracy trenerów.

UltraBiegacz - Radny Mateusz Szczepaniak

Dlaczego wyścig na 48 godzin?

M.Sz.: W swojej biegowej karierze mam już start na 12 godzin, gdzie zostałem zwycięzcą w kategorii do lat 30. Bieg ten odbył się 4 lipca w Rudzie Śląskiej. Natomiast rok wcześniej startowałem w Mistrzostwach Polski w biegu 24 h w Supraślu. Przyszedł więc czas, aby zmierzyć się z biegiem czterdziesto ośmiogodzinnym. Wybrałem sierpniową imprezę w Pabianicach, gdzie udało się wywalczyć wicemistrzostwo Polski w kategorii do lat 30.

Czy bieg odbywał się bez przerw, np. na odżywianie?

M.Sz.: Bieg rozpoczął się w piątek o godzinie 18:30, a skończył w niedzielę o 18:30. W tym czasie każdy z zawodników walczył o przebiegnięcie jak największej ilości kilometrów.

Nie było określone ile czasu każdy z zawodników ma biegać oraz ile może spędzić czasu na posiłki i regenerację. Starłem się nie tracić czasu na posiłki w wyznaczonych miejscach. Wolałem zabrać jedzenie na trasę i walczyć o kolejne metry.

Który moment był najtrudniejszy/przełomowy?

M.Sz.: Cały bieg czułem się dobrze, nie dopadły mnie żadne dolegliwości. Do startu byłem przygotowany fizycznie jak i psychicznie. Jediną przeszkodą do osiągnięcia lepszego wyniku była trwająca blisko 4 godziny burza, która przeszła w nocy z soboty na niedzielę. Niebezpieczeństwo wisiało nad głową i nie warto było ryzykować. Trasa miała długość 1722 metrów i wytyczona została w pabianickim Parku Wolności.

Nasi lekkoatleci ponownie z sukcesami

Adriana Gąsior

Julia Fajkowska

Jarosław Andrzejczak

Miłosz Wieczorek

Maciej Otoliński

Robert Kulik

Podczas Mistrzostw Polski Juniorów U20 w Radomiu wspaniałe sukcesy odnieśli zawodnicy MLKS Echo. 11 września **Adriana Gąsior** wygrała swój bieg eliminacyjny w biegu na 100 m, a półtorej godziny później w finale uzyskując 11,94 s. zajęła trzecie miejsce. Dzięki temu osiągnięciu została powołana do reprezentacji kraju podczas meczu lekkoatletycznego, który odbył się 20 września w Karpaczu.

Dzień później, 12 września, udany start zaliczyła również **Julia Fajkowska**. Trzy razy poprawiając swój życiowy rekord w rzucie młotem, zajęła IX miejsce z wynikiem 42,22 m. Ogromny sukces odniósł również **Jarosław Andrzejczak**. Podczas eliminacji już pierwszym rzutem uzyskał kwalifikację do finału. W finale nie było tak łatwo. Choć należał do grona kandydatów do medalu, to miał naprawdę trudnych przeciwników, z których najgroźniejszym był Gracjan Kozak – brązowy medalista Mistrzostw Europy Juniorów i obrońca tego tytułu sprzed roku. Od pierwszej próby to właśnie Gracjan objął prowadzenia, a Jarek z rzutami na poziomie 52 m zajmował trzecią pozycję. W szóstej – ostatniej kolejce zawodnik z Twardogóry wykonał rzut na odległość 57,35 m, który jest jego nowym rekordem życiowym, i dzięki któremu zdobył złoty medal. Zarówno Julia, jak i Jarek to wychowankowie trenera Waldemara Czajkowskiego, którzy obecnie kontynuują szkolenie w Szkołach Mistrzostwa Sportowego we Wrocławiu i Warszawie. Dzięki wynikom całej trójki klub zajął wysokie 14 miejsce w klasyfikacji medalowej i 40 w punktowej. Niestety na Mistrzostwach zabrakło pretendenta do złotego medalu, zeszłorocznego wicemistrza Polski U18 na 1500m – Roberta Kulika, który się rozchorował. Nieco wcześniej zaprezentował jednak świetną formę podczas oleśnickiego memoriału. Zajął tam I miejsce, pokonując znacznie starszych rywali.

Tydzień później, ponownie w Radomiu, rywalizowali juniorzy młodsi U18. Twardogórę reprezentowali: **Miłosz Wieczorek**, który zdobył złoto w biegu na 400 metrów przez płotki (53,60 s.) oraz **Maciej Otoliński** zajmujący czwartą lokatę w rzucie oszczepem (57,54 m).

Tenisowe rozgrywki

Zwycięzcy wrześniowego memoriału

Memoriał im. Jana Kuliga

5 września 2020 r. na twardogórskich kortach tenisowych odbył się 14 Memoriał Jana Kuliga w tenisie par deblowych. W turnieju wzięło udział 9 par. Zwycięzcami zostali Sławomir Obiegło i Zbigniew Olszański, drugie miejsce przypadło kuzynom Alanowi i Tobiaszowi Sopolińskim. Trzecie miejsce zajęli Wojciech Antos i Tomasz Krasicki. Organizatorami imprezy byli Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Błyskawica, GOSiR oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Jana Pawła II.

Podsumowano turniej halowy

6 czerwca nietypowo zakończono ha-

lowy turniej w deblu mężczyzn. Po przerwie, spowodowanej epidemią – ostatni mecz halowego turnieju rozegrano na kortach ziemnych twardogórskiego GOSiR-u. Choć rywalizacja jeśli chodzi o pierwsze trzy miejsca została rozstrzygnięta już wcześniej, to uroczyste zakończenie przeprowadzono podczas sobotniego ostatniego meczu. Pierwsze miejsce zajął debl: Sławomir Obiegło i Zbigniew Olszański, drugie – Jerzy Bernacki i Tomasz Krasicki, a trzecie – Wiesław Dziegielewski i Adam Antos. Dekoracji dokonał Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński, w obecności Prezesa Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Alojzego Kuliga.

Lekkoatletyka dla każdego

12 sierpnia na lekkoatletycznym stadionie przy ulicy Wrocławskiej odbyły się zawody zorganizowane przez twardogórski GOSiR przy współpracy MLKS Echo. Przyszło blisko czterdziestu młodych adeptów wraz z rodzicami i opiekunami. Każdy kto miał odwagę mógł spróbować co najmniej dwóch wybranych konkurencji. Dla dorosłych przygotowano możliwość wystartowania w rzucie oszczepem, pchnięciu kulą lub rzucie dyskiem.

Obsługę sędziowską zapewnili zawodnicy Echa – medaliści i finaliści Mistrzostw Polski, między innymi:

Jarosław Andrzejczak – 6. w Europie junior w rzucie dyskiem, Robert Kulik – wice Mistrz Polski juniorów w biegu na 1500 m, Adriana Gąsior – jedna z najszybszych w Polsce junierek (na 100 m). Imprezę otworzył burmistrz Paweł Czuliński. Nie zabrakło dobrej zabawy i sportowej rywalizacji. Dla wszystkich przygotowano poczęstunek i nagrody. Wyróżniono rodziny: Obiegło (Krzysztof i Michał), Błasiak (Anna, Nikola, Krzysztof, Tomasz) oraz Adamskich (Anna, Martyna, Jarosław). Klasyfikacja zawodów dostępna na stronie twardogora.pl.

Wspólna, rodzinna rywalizacja to przede wszystkim świetna zabawa

Lotnik z nową szatnią

Od początku lipca zawodnicy GKS Lotnik w Twardogórze mogą korzystać z nowo wyremontowanej szatni. Stare ławki oraz pomoce trenerskie zostały zastąpione nowymi boksami dla dwudziestu dwóch zawodników. Każdy zawodnik ma do dyspozycji dwa wieszaki, podświetlany drążek, dwie szafki na obuwie oraz górną szaf-

kę na dodatkowe rzeczy. Dla trenera natomiast stworzona została wyspa, na której widnieją dwie tablice do zadań taktycznych oraz dwie szafki m.in. na piłki. Remont był możliwy dzięki zaangażowaniu Prezesa Marka Grabowskiego i zarządu klubu, pozyskanym sponsorom oraz samym zawodnikom.

Gminne festyny

Mimo ograniczeń w organizowaniu imprez Rady Sołeckie kilku sołectw – we współpracy z GOSiR – zorganizowały festyny dla dzieci i młodzieży. Przy zaangażowaniu animatorów i z zachowaniem obowiązujących zasad

przygotowano wiele atrakcji, takich jak: dmuchańce, malowanki, gry i zabawy sportowo-zręcznościowe. Imprezy odbyły się w Łazisku (1 sierpnia), Bukownicy (8 sierpnia), Goli Wielkiej (15 sierpnia) oraz Grabowni Małym (30 sierpnia).

Rowerem do Bukowinki

8 sierpnia, już po raz dziesiąty, sołectwo Bukowinka wraz z Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji zorganizowali rajd rowerowy połączony z festynem. Na starcie imprezy stanęło blisko 90 uczestników w wieku od kilku do ponad 70 lat. Do wyboru były dwie trasy: dłuższa (ok. 35km) przez miejscowości: Twardogóra - Goszcz - Domasławice - Łazisko - Nowa Wieś - Olszówka - Twardogóra - Leśne Domy - Grabowno Wielkie - Bukowinka i krótsza (ok. 23 km), która biegła przez: Goszcz - Trzy Chałupy - Olszówka i dalej podobnie, jak dłuższa.

W Olszówce zaplanowano postój, gdzie każdy przejeżdżający został schłodzony przygotowaną przez strażaków kurtyną wodną. W dalszą drogę rowerzyści wyruszyli z nowymi siłami i uśmiechem na twarzy. Do Bukowinki uczestnicy dojeżdżali w rozproszonych grupach, bez większych problemów i choć widać było zmęczenie, to wszystkim towarzyszyło zadowolenie z ukończonego rajdu. Na wszystkich uczestników czekał przygotowany przez sołectwo poczęstunek. Najmłodszy bawili się korzystając z malowanek, gier, zabaw oraz dmuchańca. Dziesiąty rajd

Uczestnicy tegorocznej, jubileuszowej edycji rajdu rowerowego do Bukowinki

rowerowy podsumowali burmistrz Paweł Czuliński oraz sołtys Henryk Górki. Organizatorzy dziękują czuwającym nad bezpieczeństwem policjantom z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej w Oleśnicy oraz strażakom z OSP w Twardogórze, Goszczu, Domasławicach i Grabownie Wielkim.

rowerowy podsumowali burmistrz Paweł Czuliński oraz sołtys Henryk Górki. Organizatorzy dziękują czuwającym nad bezpieczeństwem policjantom z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej w Oleśnicy oraz strażakom z OSP w Twardogórze, Goszczu, Domasławicach i Grabownie Wielkim.

Siatkarskie zgrupowanie

Turniej Nadziei Olimpijskich zakończył kamp Siatkarskich Ośrodków Szkolnych dla dziewcząt z roczników 2006 i 2007. Zgrupowanie odbywało się w dniach 20-31 lipca br. na terenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Twardogórze.

W kampie i turnieju wzięły udział 42 zawodniczki, które zostały podzielone na pięć zespołów: Północ, Południe, Wschód, Zachód i Centrum. Najlepsza w rozgrywkach okazała się drużyna Centrum.

Po zakończeniu zawodów przyznano nagrody indywidualne. Dyplomy, medale i statuetki wręczali Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński, Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej Jerzy Chrzan oraz Dyrektor GOSiR Jan Świerad.

Aktywny rajd z atrakcjami

11 lipca, z inicjatywy Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz lokalnych animatorów sportu, zorganizowany został wspólny rajd dla biegaczy i rowerzystów. Trasa rajdu została poprowadzona przez wyjątkowo piękną okolicę lasów twardogórskich za zgodą i przy pomocy pracowników Nadleśnictwa Oleśnica oraz Komendy Powiatowej Policji. Około 20 biegaczy i 30 rowerzystów pokonało 13 kilometrowy odcinek, na którym zaplanowano 4 przystanki: most Piecha, źródło, most kolejowy oraz tartaczek. Na tych przystankach pracownicy Nadleśnictwa Oleśnica (Tomasz i Piotr Taciak oraz Ryszard Pietrzak) opowiadali uczestnikom rajdu o walorach przyrody oraz historii tych terenów, jak również o planach inwestycyjnych w zakresie turystyki na terenach Lasów Państwowych.

Otwarcia rajdu dokonali: Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra Paweł Czuliński oraz Dyrektor GOSiR Jan Świerad. Po otwarciu obydwa także aktywnie uczestniczyli w rajdzie. Duża różnica wzniesień oraz piaszczyste odcinki nie należały do łatwych i choć biegacze wyruszyli nieco później, to pierwsi dotarli do bazy startu i mety, usytuowanej w twardogórskiej Harcówce. Dla wszystkich uczestników na mecie przygotowano posiłek i ognisko. Na miejscu dostępna była też wystawa fotograficzna ze zdjęciami Wie-

sława Dziegielewskiego, którego pasją jest (od wielu lat) fotografowanie zwierząt Doliny Baryczy, a w szczególności lasów w okolicach Twardogóry. Najstarszy i najmłodszy z uczestników oraz ci, którzy odważyli się odgadnąć największą liczbę gatunków ptaków umieszczonych na wystawie - otrzymali kalendarze ze wspaniałymi fotografiami.

Zwieńczeniem sobotniej imprezy było kino plenerowe, przygotowane we współpracy gminnej Biblioteki, twardogórskiego magistratu oraz GOSiR-u. Projekcja komedii pt. „Kogel Mogel 3” odbyła się w parku przy pałacu – dawnym internacie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Twardogórze.

W rajdzie pieszo-rowerowym wzięło udział blisko 50 osób

O siatkarskich talentach ze znanym trenerem

O rozszerzeniu współpracy z naszą Gminą - w ramach projektu Siatkarskie Ośrodki Szkolne (S.O.S.) - 23 lipca w twardogórskim Ratuszu rozmawiał burmistrz Paweł Czuliński z przedstawicielami Polskiego Związku Piłki Siatkowej: Szefem Programu S.O.S. - Waldemarem Wspaniałym oraz kierującą sprawami organizacyjnymi i administracyjnymi Programu - Olgą Parzykowską. W spotkaniu uczestniczył również Dyrektor Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji Jan Świerad. Siatkarskie Ośrodki Szkolne, powołane z inicjatywy PZPS

oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki przy współpracy z samorządami terytorialnymi, skupiają szerokie grono tych uczniów, którzy w siatkówkę grają na wyższym poziomie i w większości uczęszczają do klas ze specjalistycznym siatkarskim wychowaniem fizycznym. Mimo funkcjonującego już porozumienia o współpracy z naszym samorządem w ramach SOS, rozważano możliwości jej rozszerzenia.

Warto nadmienić, że goszczący w Twardogórze Waldemar Wspaniały to wybitny trener siatkówki męskiej, który odnosił sukcesy klubowe.

DARMOWE STRZELANIE

Na strzelnicy, która powróciła na swoje dawne miejsce przy hali sportowo - widowiskowej, odbywają się **treningi strzeleckie** prowadzone przez Dobroszycki KLUB strzelecki WILK. **Bezpłatne zajęcia** dedykowane głównie dzieciom i młodzieży szkolnej są częścią programu popularyzacji sportów strzeleckich. Spotkania na strzelnicy odbywają się w każdy **wtorek i czwartek** w godzinach **16:00-18:00**. Szczegóły pod numerem 609 846 414.

ZE WZGLĘDU NA WZROST ZACHOROWAŃ NA COVID-19 ZAJĘCIA ZOSTAŁY WSTRZYMANE DO ODWOŁANIA

"Wsparcie" dla pszczół

W lipcu rozstrzygnięty został facebookowy konkurs na rabatę dla pszczół. Za pośrednictwem fanpage'a spore grono osób zgłosiło swoje kompozycje do oceny przez jury konkursowe. Oceniono ilość/różnorodność roślin przyjaznych pszczołom, kompozycję kolorystyczną oraz dostępność dla pszczół. Zwyciężczynią, a jednocześnie autorką najbardziej przyjaznej pszczołom rabaty

- została Lidia Hliwa. Drugie miejsce zajęła Paulina Szczepaniak, a miejsce trzecie - Renata Szmajek. Komisja przyznała również 3 wyróżnienia: Katarzynie Nowickiej - Pęcherz, Agacie Nikolin - Mrowickiej oraz Justynie Iwaszko. Nagroda dla zwycięzcy została wręczona osobiście przez burmistrza Pawła Czulińskiego. Wszystkim uczestnikom konkursu - dziękujemy i gratulujemy.

czy wiesz, że w naszej gminie...

■ W wieku emerytalnym jest niemal dwukrotnie więcej kobiet (1600) niż mężczyzn (820). Najbardziej sfeminizowaną jest grupa 4-5 latków (52,7%) oraz 18-latków (51,1%), a najbardziej zdominowane przez mężczyzn są grupy: 16-17 latków (54,0%) oraz 6-latków (52,8%) i 8-12 latków (52,7%).

■ W ciągu ostatnich 10 lat liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 362 osoby, a mieszkańców Twardogóry - o 383 osoby. W tym samym czasie liczba mieszkańców sołectw wzrosła o 21. Największa emigrację zanotowano w 2019 roku, kiedy to ubyło łącznie 136 mieszkańców, z czego z miasta - 93, ale (co rzadko się zdarza) również z terenów wiejskich - 43 osoby.

■ Najgęściej zaludnionym obszarem - poza miastem

Twardogóra - jest sołectwo Goszcz, gdzie na 1 mieszkańca przypada 1,25 ha powierzchni, a najmniej zaludnionym - sołectwo Drożdżęcina, gdzie na 1 mieszkańca przypada 9,40 ha powierzchni. Dla całej gminy średnia gęstość zaludnienia wynosi 1 mieszkaniec na 2,63 ha.

■ W pierwszych 7 miesiącach br. mieszkańcom terenów sołeckich urodziło się 32 dzieci, z czego co czwarte - w Goszczu.

■ Największy tegoroczny wzrost liczby mieszkańców z tytułu urodzeń (4,44%) osiągnęli mieszkańcy Czwórki, gdzie do 45 osób na koniec 2019 przybyły 2. Gdyby pozostali mieszkańcy gminy mieszkańcy zdobyli się na takie tempo, gmina dzisiaj liczyłaby 13 128 osób, czyli o 479 więcej.

Dane wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz na dzień 03.08.2020 r.

POWSZECHNY SPIS ROLNY trwa do 30 listopada
szczegóły na stronie twardogora.pl w zakładce Mieszkaniec/ABC mieszkańca/Strefa rolnika/Powszechny Spis Rolny

jesteśmy na Facebooku i Instagramie

gminatwardogora

polub • obserwuj • udostępniaj • komentuj • bądź na bieżąco

Policja ostrzega i informuje

Mimo nieustannych ostrzeżeń starsze osoby nadal stają się ofiarami oszustów, działających metodą na tzw. "wnuczka", "policjanta" itp. Komisariat Policji w Twardogórze apeluje do seniorów o ostrożność i rozsądek w kontaktach z osobami obcymi, które mogą podawać się za waszych krewnych lub policjantów. Pamiętajmy,

że funkcjonariusze Policji nigdy nie poproszą o przekazanie pieniędzy lub przekazanie ich na jakiekolwiek konto w ramach "pomocy w działaniach policyjnych". Policja apeluje, by nigdy nie przekazywać żadnych pieniędzy osobom, których nie znamy, zanim nie sprawdzimy i nie potwierdzimy, że nasi znajomi czy krewni ich faktycznie

potrzebują. W przypadku zeznania się z próbami dokonywania tego typu oszustw zawsze należy zgłosić to Policji. Jednocześnie informujemy, że w związku z wdrożeniem w całym kraju jednolitego planu numeracyjnego w oparciu o nowy prefiks resortowej sieci telekomunikacyjnej, doszło do zmiany numerów stacjonarnych telefonów w Policji.

Komenda Powiatowa Policji w Oleśnicy
dyżurny: 47 8726 200, 47 8726 222

Komisariat Policji w Twardogórze
tel. 47 8726 620, sekretariat: 47 8726 624

przedstawiamy sołectwa

GRABOWNO MAŁE

Wieś Grabowno Małe położona jest na obrzeżach stosunkowo rozległego kompleksu leśnego, przy drodze lokalnej Twardogóra - Bukowice, w odległości ok. 5 km od centrum Twardogóry.

W skład sołectwa wchodzi też kolonia Brodowce, łącznie zajmując teren 1234,7407 ha, zamieszkiwany przez 404 osoby (31.12.2019 r.).

Początki osadnictwa na tych ziemiach sięgają XII wieku. Głównym zajęciem ówczesnych mieszkańców było bartnictwo. Lokacja wsi (Grabowno Novum) - na prawie niemieckim - odbyła się w XIII wieku i miała wówczas 90 zagród i związana była z dobrami w Goszczu. Nazwa (polska) prawdopodobnie nawiązuje do grabów, przeważających w tułszych lasach liściastych. Nazwa niemiecka Klein Graben nawiązuje do nazwy polskiej.

W 1500 roku powstał drewniany kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, na miejsce którego (po jego zniszczeniu) zbudowano w 1655 r. nowy - łączący neorenesansowe wnę-

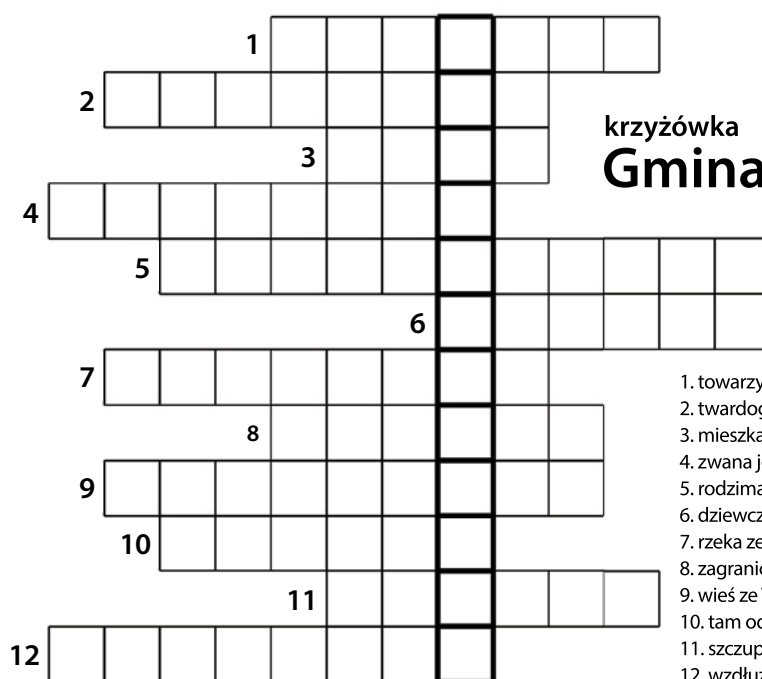
trze i neogotycki drewniany ołtarz główny. Po remoncie zachowało się jedynie 5 oryginalnych elementów: chrzcielnica, chór, konfesjonał, ambona i ołtarz. Mieszkańcy wsi i Kolonii Brodowce wyznania ewangelickiego swoją parafię mieli w Twardogórze, natomiast katolicy - w Goszczu. Po powstaniu katolickiej parafii w Twardogórze, katolicy z Grabowna Małego zostali włączeni do tej nowej parafii. Obecnie wierni z Grabowna Małego należą do parafii w Bukowicach, a z Kolonii Brodowce - do parafii twardogórskiej. Oprócz kościoła na liście zabytków znajduje się również cmentarz.

Do 1999 roku, tuż obok kościoła istniała szkoła podstawowa. W 1933 roku w Grabownie Małym mieszkało 449 osób, a w Brodowcach - 80 osób, zatem w ciągu 86 lat liczebność sołectwa spadła o 125 osób.

Aktualnie w sołectwie zarejestrowanych jest 10 podmiotów, prowadzących działalność gospodarczą, w tym aż 5 produkcyjno-usługowych branży stolarsko-meblarskiej. Miej-

scowość jest zwodociągowana i korzysta z sieci gazowniczej. Najnowszym elementem towarzyszącym w życiu codziennym mieszkańców jest nowo wybudowana sieć kanalizacyjna. Poprawia ona jakość środowiska w sołectwie. Grabowno Małe jest skomunikowane publicznym transportem autobusowym z Twardogorą, Oleśnicą i Sycowem.

Ciekawostka: W 1900 roku w majątku Brodowce rosło 75 jabłoni, 71 grusz, 57 wiśni i aż 361 śliw.

krzyżówka
Gmina Twardogóra
na wyrywki

1. towarzyszy przy corocznym wspólnym czytaniu
2. twardogórski pałac - po dodaniu skrzydeł
3. mieszka w Leśnych Stawkach koło Goszcza
4. zwana jest Matką Twardogóry
5. rodzima kapela
6. dziewczyna w nazwie "tarniaka"
7. rzeka ze źródłem na wzgórzach pod Golą Wielką
8. zagraniczna gwiazda Dni Twardogóry
9. wieś ze Wzgórzem Bożenki
10. tam odbyły się gminne dożynki w 2018 r.
11. szczuplejszy z pary, bardzo starych dębów
12. wzdłuż ścieżki rekreacyjnej